

Załącznik do uchwały Nr

Rady Miasta Lębork

z dnia

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ
I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
NA LATA 2026 – 2029**

LĘBORK 2025

Spis treści

Wstęp	3
1. Podstawy teoretyczne przemocy domowej	5
2. Formy przemocy domowej	6
3. Modele teoretyczne wyjaśniające zjawisko przemocy domowej	6
4. Czynniki ryzyka i czynniki chroniące przemocy domowej	7
5. Konsekwencje przemocy domowej	8
6. Przemoc domowa w Polsce – stan obecny - 2022–2024	9
7. Analiza zasobów na terenie gminy Lębork	11
8. Procedura „Niebieskie Karty”	12
9. Analiza wyników badań ankietowych dotyczących przemocy domowej przeprowadzonych wśród mieszkańców Lęborka	24
10. Analiza wyników badań dotyczących przemocy domowej przeprowadzonych wśród uczącej się młodzieży Lęborka	33
11. Mapa zasobów i zagrożeń społecznych Lęborka – czynniki ryzyka, czynniki chroniące i rekomendacje działań profilaktycznych	37
11.1. Mapa czynników ryzyka i czynników chroniących wynikająca z przeprowadzonej diagnozy wśród mieszkańców Lęborka	37
11.2. Mapa czynników chroniących i czynników ryzyka wynikająca z prac zespołu strategicznego	41
12. Wnioski i rekomendacje wynikające z opracowanych map czynników chroniących i ryzyka	48
13. Ewaluacja i monitoring	53
14. Harmonogram działań	55
Spis wykresów	66
Spis tabel	66

Wstęp

*Wszelka przemoc jest skutkiem tego,
że ludzie oszukują samych siebie, wierząc, że ich ból pochodzi od innych ludzi ...*

Marshall Rosenberg

Przemoc domowa stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia fizycznego, psychicznego i społecznego osób, które jej doświadczają. Jest zjawiskiem naruszającym podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia bez przemocy, godności i bezpieczeństwa. Skutki przemocy domowej dotyczą nie tylko osób bezpośrednio poszkodowanych, lecz także ich bliskich, a w wymiarze społecznym – całej wspólnoty lokalnej. Niniejszy **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej** został opracowany w oparciu o ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, która określa zasady, zadania oraz tryb postępowania organów administracji publicznej i instytucji w zakresie zapobiegania przemocy domowej oraz ochrony osób jej doświadczających. Program uwzględnia również przepisy wykonawcze oraz wytyczne wynikające z dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym i wojewódzkim. Podstawę opracowania Programu stanowią w szczególności:

Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030, przyjęty uchwałą nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. (M.P. z 2023 r. poz. 1232). Program ten wyznacza strategiczne kierunki działań państwa w zakresie zapobiegania i zwalczania przemocy domowej. Jego głównym celem jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska poprzez realizację działań w czterech kluczowych obszarach:

1. Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna.
2. Ochrona, pomoc i wsparcie osób doznających przemocy domowej.
3. Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc domową.
4. Współpraca instytucjonalna, rozwój kompetencji służb i monitorowanie zjawiska przemocy domowej.

Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2021–2030 dla Województwa Pomorskiego, przyjęty Uchwałą nr 583/548/24 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 16 maja 2024 r. Dokument ten stanowi rozwinięcie założeń krajowej polityki w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, dostosowane do specyfiki regionu. Program wojewódzki określa cele i priorytety działań, do których należą m.in.:

1. Doskonalenie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na poziomie lokalnym i regionalnym.
2. Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia osób doznających przemocy domowej.
3. Zwiększenie dostępności programów korekcyjno-edukacyjnych i psychologicznych dla osób

stosujących przemoc domową.

4. Podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie rozpoznawania oraz reagowania na przemoc domową.

5. Promowanie postaw opartych na szacunku, empatii i odpowiedzialności w relacjach rodzinnych.

Gminny program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej na lata 2026 – 2029 realizuje cele i założenia powyższych dokumentów, stanowiąc element spójnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej na poziomie lokalnym.

Głównym celem Programu jest zwiększenie skuteczności działań podejmowanych w celu przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali zjawiska na terenie gminy miasta Lębork poprzez podniesienie jakości oraz dostępności oferowanego wsparcia.

Realizacja Programu opiera się na współpracy jednostek organizacyjnych gminy, służb społecznych, oświaty, ochrony zdrowia, Policji, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów, których działania mogą przyczynić się do ograniczenia zjawiska przemocy domowej. Działania podejmowane w ramach Programu będą spójne z kierunkami określonymi w dokumentach krajowych i wojewódzkich, a ich nadrzędnym celem będzie budowanie bezpiecznego, wspierającego środowiska lokalnego, wolnego od przemocy domowej, w którym każda osoba ma zapewnione prawo do życia w godności, bezpieczeństwie i wzajemnym szacunku.

Wszystkie działania przewidziane w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej mają na celu nie tylko reagowanie na sytuacje kryzysowe, ale przede wszystkim budowanie świadomości, edukację oraz tworzenie bezpiecznego i wspierającego środowiska lokalnego. W duchu słów Marshalla Rosenberga: *Wszelka przemoc jest skutkiem tego, że ludzie oszukują samych siebie, wierząc, że ich ból pochodzi od innych ludzi* ... program przypomina nam, że przeciwdziałanie przemocy zaczyna się od zrozumienia, empatii i odpowiedzialności – zarówno wobec siebie, jak i wobec innych. Tworząc warunki do dialogu, wsparcia i korekcyjnych oddziaływań edukacyjnych, dążymy do tego, aby każda osoba w gminie mogła żyć w godności, bezpieczeństwie i wzajemnym szacunku, a przemoc nie znajdowała miejsca w naszych relacjach i społeczności.

1. Podstawy teoretyczne przemocy domowej

Przemoc domowa w Polsce opiera się na dobrze ugruntowanych podstawach teoretycznych, łączących dorobek psychologii, socjologii, kryminologii oraz prawa. W ujęciu psychologicznym podkreśla się intencjonalność osoby stosującej przemoc domową oraz jego dążenie do kontroli i dominacji, co znajduje odzwierciedlenie w takich koncepcjach, jak model Koła Przemocy czy teoria zachowań kontrolujących. Przemoc jest również zjawiskiem systemowym – rozwija się i utrzymuje w rodzinach o zaburzonej równowadze sił, co opisują teorie systemowe i cykl przemocy Lenore Walker¹. Ujęcia społeczno-kulturowe podkreślają wpływ norm, ról rodzinnych, uczenia społecznego oraz czynników ekonomicznych, które mogą sprzyjać utrwalaniu przemocy domowej. Współczesne teorie uwzględniają także przemoc ekonomiczną i cyfrową, coraz częściej identyfikowaną w relacjach intymnych. Polski system prawny – obejmujący procedurę „Niebieskie Karty”, przepisy karne oraz możliwość natychmiastowego nakazu opuszczenia mieszkania przez sprawcę – czerpie z tych podstaw teoretycznych, tworząc kompleksowy model ochrony osób dotkniętych przemocą domową i zwiększając efektywność działań interwencyjnych.

Zgodnie z ustawą z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przemoc domową definiuje się jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie bądź zaniechanie, w którym osoba stosująca przemoc domową wykorzystuje przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszając prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy. Obejmuje to w szczególności sytuacje narażające osobę doznającą przemocy na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną czy wolność, w tym seksualną, a także powodujące szkody fizyczne lub psychiczne, cierpienie czy krzywdę. Przemoc domowa może również polegać na ograniczaniu lub pozbawianiu dostępu do środków finansowych, uniemożliwianiu podjęcia pracy czy osiągnięcia samodzielności ekonomicznej oraz na działaniach istotnie naruszających prywatność lub wywołujących poczucie zagrożenia, poniżenia bądź udręczenia – także wtedy, gdy są realizowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

¹ Walker, L. (2009). *Cykl przemocy w związkach intymnych*. W: M. Beisert, T. Rodowicz (red.), *Przemoc w rodzinie. Teoria i praktyka* (s. 45–62). Warszawa: PARPA.

2. Formy przemocy domowej

Przemoc domowa to wszelkie działania lub zaniechania podejmowane wobec osób, które naruszają ich prawa, godność, nietykalność lub bezpieczeństwo. Może przybierać różne formy i nie zawsze ma charakter fizyczny. **Przemoc fizyczna** obejmuje wszelkie działania powodujące lub mogące powodować uszczerbek na zdrowiu, ból lub cierpienie fizyczne. **Przemoc psychiczna** polega między innymi na: na zastraszaniu, upokarzaniu, kontrolowaniu, izolowaniu od otoczenia czy groźbach, które wywołują lęk i poczucie bezradności. **Przemoc seksualna** oznacza między innymi wymuszanie aktywności seksualnej lub zachowań naruszających intymność, także wobec osoby niezdolnej do wyrażenia zgody. **Przemoc ekonomiczna** polega między innymi na kontrolowaniu dostępu do pieniędzy, pozbawianiu środków do życia, zakazywaniu pracy lub przejmowaniu dochodów. Wyróżnia się także **zaniedbanie**, czyli niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych, emocjonalnych czy edukacyjnych, szczególnie wobec dzieci, osób starszych lub niepełnosprawnych. Wszystkie te formy przemocy domowej często współistnieją, wzajemnie się nasilają i prowadzą do poważnych, długotrwałych skutków dla zdrowia i funkcjonowania osoby doznającej przemocy domowej.

3. Modele teoretyczne wyjaśniające zjawisko przemocy domowej

Zjawisko przemocy domowej jest wyjaśniane przez różne modele teoretyczne, które podkreślają odmienny zestaw czynników sprzyjających jej występowaniu. **Model psychologiczny** koncentruje się na cechach i doświadczeniach jednostki, wskazując m.in. na zaburzenia osobowości, deficyty emocjonalne, niski poziom empatii czy własne doświadczenia przemocy w dzieciństwie. **Model socjologiczny** akcentuje wpływ środowiska i ról społecznych – nierówności władzy, stereotypy płci, przyzwolenie społeczne oraz presję norm kulturowych. **Model systemowy** traktuje rodzinę jako całość, w której przemoc jest wynikiem zaburzonej komunikacji, utrwalonych wzorców interakcji i braku umiejętności rozwiązywania konfliktów. **Model feministyczny** podkreśla, że przemoc jest narzędziem kontroli i dominacji, zakorzenionym w patriarchalnych strukturach społecznych i nierównościach płci. Z kolei **model ekologiczny** łączy te perspektywy, ujmując przemoc, jako rezultat współdziałania czynników indywidualnych, relacyjnych, społecznych i kulturowych, które wzajemnie się przenikają i wzmacniają.

4. Czynniki ryzyka i czynniki chroniące przemoc domowej

Czynniki ryzyka przemocy domowej obejmują zarówno cechy jednostki, jak i uwarunkowania relacyjne, społeczne i kulturowe, które zwiększają prawdopodobieństwo wystąpienia tego zjawiska. Do **czynników indywidualnych** zalicza się m.in. niski poziom kontroli impulsów, zaburzenia osobowości, uzależnienia od alkoholu lub narkotyków, doświadczenie przemocy w dzieciństwie oraz niski poziom empatii. W relacjach **partnerskich/rodzinnych** ryzyko wzrasta w sytuacjach przewagi władzy jednej osoby, silnej kontroli, izolowania partnera, braku umiejętności rozwiązywania konfliktów czy wysokiego poziomu zazdrości. Na **poziomie społecznym** do najważniejszych czynników ryzyka przemocy domowej należą: ubóstwo, bezrobocie i niestabilność ekonomiczna, marginalizacja oraz niski poziom wykształcenia. Ryzyko zwiększa również brak wsparcia społecznego, ograniczony dostęp do usług pomocowych, niska świadomość społeczna na temat przemocy, a także utrwalone stereotypy i normy kulturowe sprzyjające nierównościom oraz przyzwoleniu na przemoc. Ważną rolę odgrywają też **czynniki kulturowe**, takie jak utrwalone stereotypy płci, przyzwolenie na stosowanie przemocy domowej czy normy akceptujące dominację jednej osoby nad drugą. Współwystępowanie kilku z tych elementów znacząco zwiększa ryzyko eskalacji przemocy i utrudnia jej przerwanie.

Czynniki chroniące przed przemocą domową obejmują zestaw zasobów i warunków, które redukują prawdopodobieństwo jej wystąpienia lub łagodzą jej skutki. W literaturze podkreśla się, że działają one na kilku poziomach – indywidualnym, rodzinnym i społecznym. Na **poziomie indywidualnym** kluczowe znaczenie ma wysoka samoocena, poczucie własnej wartości, świadomość swoich praw oraz umiejętności interpersonalne i radzenia sobie z emocjami. Badania wykazują, że rozwinięte kompetencje społeczne i emocjonalne zmniejszają ryzyko wnikania się w relacje przemocowe. Na **poziomie rodzinnym/partnerskim** czynniki ochronne, to stabilne więzi emocjonalne, pozytywne wzorce komunikacji, sprawiedliwy podział obowiązków, a także obecność opiekuńczego dorosłego reagującego na wszelkie przejawy przemocy. Jak wskazuje Ewa Woydyłło², fundamentem zdrowych relacji rodzinnych jest szacunek dla granic drugiej osoby oraz zdolność rozwiązywania konfliktów bez agresji. Na **poziomie społecznym** istotną rolę odgrywają silne więzi w społeczności lokalnej, dostęp do instytucji wsparcia (poradnie, ośrodki interwencji kryzysowej, organizacje pozarządowe) oraz edukacja w zakresie przeciwdziałania przemocy i równości płci. Stabilność ekonomiczna, niezależność finansowa i dostęp do mieszkań są również istotnymi

² Woydyłło, E. (2010). *Sekrety kobiet*. Wydawnictwo Literackie.

elementami ochronnymi. **Czynniki kulturowe** mogą działać ochronnie przed przemocą domową, jeśli wspierają równość, szacunek i odpowiedzialność w relacjach. Kluczowe znaczenie ma brak społecznej tolerancji dla przemocy oraz promowanie norm opartych na partnerstwie, empatii i pokojowym rozwiązywaniu konfliktów. Ważną rolę odgrywa edukacja dotycząca praw człowieka i granic, a także kultura wspólnotowości i wsparcia, która zmniejsza izolację i ułatwia szukanie pomocy. Dzięki takim normom społecznym tworzy się środowisko, w którym przemoc jest jasno potępiana, a osoby zagrożone otrzymują realne wsparcie. WHO zwraca uwagę, że skuteczne strategie przeciwdziałania przemocy domowej obejmują równoczesne wzmacnianie czynników chroniących oraz ograniczanie czynników ryzyka – poprzez edukację, wsparcie rodzin w kryzysie, działania prawne i zmianę norm społecznych tolerujących przemoc.

5. Konsekwencje przemocy domowej

Przemoc domowa prowadzi do poważnych skutków zdrowotnych - urazy, przewlekłe choroby, psychicznych - depresja, PTSD, zaburzenia lękowe, społecznych - izolacja, bezrobocie oraz międzypokoleniowych - utrwalanie destrukcyjnych wzorców, a jej skutki często utrzymują się przez wiele lat. Badania ogólnopolskie, m.in. raporty Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę i PARPA (obecnie KCPU), wskazują, że osoby doświadczające przemocy domowej częściej cierpią na przewlekły stres, zaburzenia lękowe, depresję oraz zespół stresu pourazowego (PTSD). Występują u nich także problemy somatyczne, takie jak bóle głowy, choroby układu krążenia czy dolegliwości żołądkowo-jelitowe. U dzieci skutki obejmują opóźnienia w rozwoju emocjonalnym, trudności w nauce, zaburzenia zachowania oraz zwiększone ryzyko powielania wzorców przemocy w dorosłym życiu. Osoby doświadczające przemocy domowej często wycofują się z życia społecznego, rzadziej angażują się w inicjatywy lokalne, częściej korzystają ze wsparcia instytucji pomocowych. Przemoc domowa generuje także wymierne koszty dla gminy: zwiększa obciążenie systemu ochrony zdrowia, pomocy społecznej, policji i sądownictwa. Osłabia kapitał społeczny, obniża poczucie bezpieczeństwa mieszkańców i utrudnia rozwój lokalny. Każdy przypadek przemocy to zatem nie tylko tragedia rodzin, lecz również wyzwanie dla samorządu — problem, który wymaga spójnych działań profilaktycznych, edukacyjnych i interwencyjnych. Skuteczne przeciwdziałanie przemocy domowej to inwestycja w zdrową, silną i zintegrowaną społeczność gminną.

6. Przemoc domowa w Polsce – stan obecny - 2022–2024

Przemoc domowa pozostaje jednym z najpoważniejszych problemów społecznych w Polsce, mimo widocznych postępów w zakresie rozwoju systemu przeciwdziałania temu zjawisku. Dostępne dane statystyczne wskazują, że wciąż utrzymuje się wysoki poziom przemocy, a liczba osób wymagających wsparcia instytucjonalnego nie maleje. Według danych Policji i organizacji zajmujących się pomocą osobom doznającym przemocy domowej w 2023 roku odnotowano ponad 77 800 osób doznających przemocy domowej, z czego zdecydowaną większość – około 72% – stanowiły kobiety. Wszczęto ponad 54 000 procedur „Niebieska Karta”, obejmujących zarówno osoby doznające przemocy domowej, jak i osoby stosujące przemoc domową. Coraz częściej przemoc domowa dotyka najmłodszych. W 2023 roku liczba dzieci, wobec których istniało podejrzenie stosowania przemocy domowej, wzrosła z około 10 000 do **17 000**.

Wstępne dane z 2024 roku wskazują, że problem ten nadal się pogłębia. Według raportu *Gazety Prawnej*³ oraz danych instytucji pomocowych, liczba małoletnich, wobec których zachodziło prawdopodobieństwo, że są osobami doznającymi przemocy domowej, wyniosła **ponad 25 700**. Wzrost ten może być wynikiem zarówno większej świadomości społecznej i lepszej wykrywalności przypadków przemocy, jak i rzeczywistego nasilenia zjawiska w rodzinach. Odnotowany w 2024 r. wzrost liczby zgłoszeń przemocy wobec dzieci w dużej mierze wiąże się również z wejściem 15.02.2024 r. w życie nowelizacji Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego ustawy tzw. „ustawy Kamilka”. Nowe przepisy wprowadziły obowiązek stosowania standardów ochrony małoletnich we wszystkich instytucjach mających kontakt z dziećmi, formalizując procedury wykrywania i reagowania na zagrożenia. Ustawa przewiduje m.in. ocenę bezpieczeństwa dziecka, wysłuchanie jego głosu w postępowaniach oraz obowiązek współpracy między instytucjami. Dzięki tym rozwiązaniom więcej sytuacji zagrożenia jest wychwytywanych i rejestrowanych, co w statystykach przejawia się jako wzrost przypadków przemocy. Nie oznacza to jednak jednoznacznie zwiększenia realnej liczby zdarzeń – raczej lepszą wykrywalność i skuteczniejsze działania ochronne.

Statystyki potwierdzają, że przemoc domowa ma charakter trwały i złożony. Obejmuje zarówno przemoc fizyczną, jak i psychiczną, ekonomiczną, seksualną i zaniedbanie, a jej skutki rozciągają się daleko poza rodzinę, dotykając społeczności lokalnych oraz generując wysokie koszty dla systemu ochrony zdrowia, wymiaru sprawiedliwości i pomocy społecznej. Zjawisko przemocy domowej wymaga zatem stałego monitorowania, doskonalenia mechanizmów ochrony dla osób doznających przemocy domowej oraz rozwoju działań profilaktycznych, edukacyjnych

³ Gazeta Prawna, *Drastyczny wzrost przemocy wobec dzieci. Dwa lata i 2,5 razy więcej zgłoszeń*, 02.04.2025 r.

i terapeutycznych. Dane z 2024 roku jednoznacznie wskazują, że skuteczne przeciwdziałanie przemocy wymaga współpracy wszystkich służb i instytucji, konsekwentnego wdrażania procedur, a także wzmocnienia wsparcia dla dzieci i dorosłych doświadczających przemocy w środowisku domowym. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, kobiety stanowią około 80% wszystkich osób doznających przemocy domowej. Choć rocznie zgłaszanych jest kilkadziesiąt tysięcy przypadków, eksperci szacują, że rzeczywista liczba kobiet doświadczających przemocy może wynosić nawet 800 tysięcy rocznie – co oznacza, że zjawisko pozostaje w dużej mierze ukryte. W badaniach społecznych dzieci wskazują, że niemal co piąte z nich doświadczyło przemocy fizycznej lub psychicznej.

W 2023 r. odnotowano, że wśród osób doznających przemocy domowej kobiety stanowiły około 63,4%, mężczyźni 10,3% a 26,3% osoby małoletnie. Dane za 2024 r. dla województwa pomorskiego wskazują, że wśród osób doznających przemocy domowej (łącznie 8749) największą liczbę stanowią dzieci – 4252 (49%), kobiety 3776 (43%), mężczyźni – 71 (8%). Wśród osób stosujących przemoc domową (łącznie 5506) mężczyźni stanowią 4279 (78%), natomiast kobiety 1227 (22%). W 2024 r. w województwie pomorskim zaobserwowano znaczący wzrost liczby dzieci doświadczających przemocy domowej – stanowią one 49% wszystkich osób doznających przemocy domowej w porównaniu do 26,3% w 2023 r. Liczba kobiet pozostaje na podobnym poziomie, natomiast liczba mężczyzn doświadczających przemocy wzrosła o około 30%. Struktura osób stosujących przemoc nie uległa zmianie – większość to mężczyźni (78%). Pomimo rozbudowanych procedur pomocowych, takich jak działania zespołów interdyscyplinarnych, ośrodków wsparcia, czy wsparcie psychologiczne, wiele osób doznających przemocy domowej nie zgłasza przemocy z obawy przed osobą stosującą przemoc, stygmatyzacją lub brakiem wiary w skuteczność pomocy. Wciąż aktualne pozostaje wyzwanie edukacyjne, systemowe i prawne, by przemoc domowa była skutecznie ograniczana i karana, a osoby doznające przemocy domowej otrzymywały kompleksową i szybką pomoc.

7. Analiza zasobów na terenie gminy Lębork

Miasto Lębork posiada kilka istotnych instytucji i zasobów, które wspierają osoby dotknięte przemocą domową. **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS)** pełni w tym systemie kluczową rolę, oferując wsparcie psychologiczne i prawne, interwencje kryzysowe oraz pomoc w zakresie świadczeń socjalnych i schronienia. MOPS prowadzi również programy socjalne dla rodzin w kryzysie, współpracuje z policją i sądem oraz koordynuje działania zmierzające do ochrony osób doznających przemocy domowej. Znaczącym partnerem w przeciwdziałaniu przemocy domowej jest **Komenda Powiatowa Policji w Lęborku**, realizująca procedury „Niebieskie Karty”, podejmująca interwencje wobec osób stosujących przemoc domową i współpracująca z MOPS oraz sądem w zakresie ochrony osób doznających przemocy domowej. Policja ma także możliwość zabezpieczenia miejsca pobytu osób zagrożonych przemocą poprzez nakaz opuszczenia mieszkania lub dozór policyjny. Wsparcie prawne i procesowe zapewnia **Sąd Rejonowy w Lęborku, wydział rodzinny i nieletnich**, który rozpatruje sprawy dotyczące przemocy domowej, wydaje nakazy ochrony oraz korzysta z pomocy kuratorów sądowych wspierających osoby doznające przemocy domowej w codziennym funkcjonowaniu i w kontaktach z instytucjami. Wsparcie psychologiczne i edukacyjne realizuje **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**, oferując diagnozę psychologiczną, konsultacje oraz terapię indywidualną i grupową zarówno dla dzieci, jak i dorosłych. Placówka współpracuje ze szkołami i przedszkolami w zakresie identyfikacji i ochrony dzieci doświadczających przemocy oraz wspiera procesy interwencyjne i terapeutyczne w rodzinach. Dodatkowo osoby potrzebujące wsparcia mogą korzystać z usług **organizacji pozarządowych i fundacji** działających na terenie Lęborka i regionu pomorskiego. Ich działalność obejmuje poradnictwo prawne i psychologiczne, grupy wsparcia, warsztaty edukacyjne dla osób doznających przemocy domowej oraz działania profilaktyczne dla osób stosujących przemoc domową. Mocne strony Lęborka w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej to przede wszystkim funkcjonująca sieć instytucji publicznych, sprawnie działające procedury „Niebieskie Karty” oraz dostęp do wsparcia psychologicznego dla dzieci i dorosłych. Podsumowując, Lębork dysponuje sprawnym systemem wsparcia osób doznających przemocy domowej, który obejmuje instytucje publiczne, poradnie psychologiczne i współpracę z policją oraz sądem.

8. Procedura „Niebieskie Karty”

W przeszłości większość obszarów związanych z przemocą domową charakteryzowała się brakiem społecznej reakcji, brakiem systemowej ochrony i silnym wpływem negatywnych stereotypów kulturowych. Przemoc domowa wobec kobiet i dzieci była często ignorowana lub traktowana, jako sprawa prywatna. Ochrona prawna niemal nie istniała, a temat przemocy wobec mężczyzn był całkowicie niewidoczny w debacie publicznej. Obecnie sytuacja uległa częściowej poprawie. Postrzeganie przemocy domowej znacząco się zmieniło, dzięki kampaniom społecznym, edukacji oraz wprowadzeniu rozwiązań instytucjonalnych, takich jak procedura „Niebieska Karta”. Reakcja społeczna i świadomość wzrosły, choć nadal pozostają niewystarczające. Ochrona prawna jest lepiej zorganizowana, jednak wielu osobom doznającym przemocy domowej wciąż trudno jest skutecznie dochodzić swoich praw. Stereotypy kulturowe – choć osłabły – nadal są obecne i często stanowią barierę dla zmiany społecznej. Przemoc wobec mężczyzn zaczęła być dostrzegana, ale wciąż rzadko staje się przedmiotem otwartej dyskusji.

Procedura „Niebieska Karta” to narzędzie systemowego reagowania na przemoc domową w Polsce. Zgodnie z Ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dn. 29 lipca 2005 r. oraz z Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” z 6 września 2023 r., procedurę „Niebieskie Karty” uruchamia się po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta – A”, w przypadku uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej lub zgłoszenia przez świadka. Jej celem jest nie tylko dokumentowanie przemocy, ale przede wszystkim uruchomienie współpracy międzyinstytucjonalnej, która ma zapewnić bezpieczeństwo osobie doznającej przemocy domowej oraz podjąć działania wobec osoby stosującej przemoc domową. Za wypełnienie formularza i tym samym uruchomienie procedury odpowiadają przedstawiciele określonych podmiotów⁴, tj. osoby wskazane w ustawie i rozporządzeniu. Do takich podmiotów należą:

1. funkcjonariusze Policji,
2. pracownicy socjalni jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
3. asystenci rodziny,
4. nauczyciele (wychowawca klasy) lub inni nauczyciele znający sytuację domową małoletniego,
5. osoby wykonujący zawód medyczny (lekarz, pielęgniarka, położna, ratownik medyczny),
6. przedstawiciele gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,

⁴ <https://lexlege.pl/ustawa-o-przeciwdzialaniu-przemocy-w-rodzinie/art-9d/>

7. pedagodzy, psycholodzy lub terapeuci będący przedstawicielami jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji alkoholowej, Policji, oświaty, ochrony zdrowia lub organizacji pozarządowej,
8. żołnierze Żandarmerii Wojskowej w sprawach żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową stosujących przemoc domową.

Warto podkreślić, że choć procedurę uruchamia przedstawiciel jednego z wymienionych podmiotów, zgłoszenie podejrzenia przemocy domowej może pochodzić od każdej osoby, niekoniecznie od osoby doznającej przemocy domowej.

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” przez któregokolwiek z wymienionych przedstawicieli nie wymaga zgody osoby doznającej przemocy. Celem jest natychmiastowe zapewnienie jej bezpieczeństwa oraz uruchomienie systemu wsparcia instytucjonalnego. Po wypełnieniu formularza NK-A, dokument trafia do zespołu interdyscyplinarnego a następnie do grupy diagnostyczno-pomocowej, która opracowuje plan pomocy i monitoruje sytuację rodziny. Współdziałanie przedstawicieli wyżej wymienionych podmiotów ma kluczowe znaczenie dla skutecznego przeciwdziałania przemocy domowej. Zapewnia kompleksową reakcję – od pierwszej interwencji po wsparcie terapeutyczne, prawne i socjalne – oraz umożliwia szybkie reagowanie w sytuacjach zagrożenia życia lub zdrowia osób pokrzywdzonych.

Tabela 1. Liczba wypełnionych formularzy Niebieska Karta „A”

	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba NK „A”	66	63	52	76	77

Źródło: Karta monitoringu przemocy domowej

Analiza liczby formularzy „Niebieska Karta – A” wypełnionych w Lęborku w latach 2020–2024 wskazuje na zmienną, lecz utrzymującą się skalę zjawiska przemocy domowej w lokalnej społeczności. W 2024 roku odnotowano 77 formularzy, co stanowi najwyższy wynik w analizowanym okresie. W latach 2020-2022 liczba ta stopniowo spadała – 63 w 2021 roku i 52 w 2022 roku, co mogło wynikać zarówno z ograniczonego zgłaszania przypadków w okresie pandemii COVID-19, jak i z trudniejszego dostępu do instytucji pomocowych. W latach 2023–2024 obserwuje się ponowny wzrost liczby wszczynanych procedur – odpowiednio 76 i 77 formularzy NK-A, co może świadczyć o większej czujności instytucji, lepszej współpracy między służbami oraz rosnącej świadomości społecznej w zakresie reagowania na przemoc domową. Tendencja ta może również wskazywać na zwiększoną gotowość osób pokrzywdzonych i świadków przemocy

do zgłaszania problemu oraz korzystania z pomocy formalnej. Ogólnie rzecz biorąc, dane z pięciu lat pokazują, że mimo pewnych wahań liczba procedur utrzymuje się na stosunkowo wysokim poziomie, co potwierdza, iż przemoc domowa pozostaje istotnym problemem społecznym w Lęborku. Konieczne jest zatem dalsze rozwijanie działań profilaktycznych, podnoszenie kompetencji służb pierwszego kontaktu oraz kontynuacja kampanii edukacyjnych zachęcających mieszkańców do reagowania i zgłaszania przypadków przemocy.

Tabela 2. Liczba rodzin objętych procedurą Niebieska Karta „A”

	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba rodzin	103	94	72	80	90

Źródło: Karta monitoringu przemocy domowej

Procedurą „Niebieskie Karty” objęto najwięcej rodzin w 2020 roku. To był rok rozpoczęcia się w Polsce Pandemii COVID-19. Wzrost przemocy domowej na początku pandemii COVID-19 w 2020 roku był efektem nałożenia się kilku sprzyjających temu zjawisku czynników. Wprowadzone lockdownu i ograniczenia przemieszczania się spowodowały, że osoby doznające przemocy zostały zmuszone do długotrwałego przebywania w jednym miejscu z osobą stosującą przemoc, często bez możliwości uzyskania pomocy czy ucieczki. Zamknięcie szkół, ograniczenie pracy instytucji pomocowych i utrudniony dostęp do służby zdrowia ograniczyły kanały wczesnego wykrywania przemocy domowej, np. przez nauczycieli, pracowników socjalnych czy lekarzy. Dodatkowo pandemia wywołała wzrost stresu, lęku o zdrowie i przyszłość, utratę pracy, problemy finansowe oraz poczucie bezradności – czynniki te, według badań m.in. WHO i polskiej Fundacji Feminoteka, zwiększają ryzyko eskalacji przemocy domowej. Sytuację pogłębiało także ograniczenie kontaktów społecznych i spadek dostępności wsparcia ze strony rodziny, przyjaciół czy organizacji pozarządowych, co sprawiało, że osoby doznające przemocy były bardziej izolowane i podatne na kontrolę ze strony osoby stosującej przemoc domową. W efekcie w wielu krajach, w tym w Polsce, odnotowano wyraźny wzrost zgłoszeń przemocy domowej już w pierwszych miesiącach pandemii. W latach 2020–2024 w Lęborku procedurą „Niebieskie Karty” objęto łącznie 439 rodzin, co wskazuje na utrzymującą się skalę zjawiska przemocy domowej w środowisku lokalnym. Analiza danych pokazuje zmienną, lecz stosunkowo stabilną dynamikę liczby rodzin objętych interwencją. Najwięcej procedur wszczęto w roku 2020 (103 rodziny), natomiast w kolejnych latach nastąpił spadek – do 94 rodzin w 2021 roku i 72 w 2022 roku, co mogło być skutkiem ograniczeń pandemicznych, utrudnionego kontaktu z instytucjami pomocowymi oraz mniejszej liczby zgłoszeń. Od roku 2023 obserwuje się ponowny wzrost liczby rodzin objętych procedurą – 80 w 2023 roku i 90 w 2024 roku, co można interpretować jako efekt poprawy

rozpoznawalności zjawiska przemocy, większej aktywności służb oraz wzrostu świadomości społecznej w zakresie reagowania na przemoc domową. Pomimo widocznych wahań, dane te potwierdzają, że przemoc domowa pozostaje problemem trwałym i powtarzalnym w lokalnej strukturze społecznej. Każdego roku kilkadziesiąt rodzin wymaga interwencji i wsparcia systemowego, co podkreśla potrzebę utrzymania i rozwijania zintegrowanego systemu pomocy – obejmującego działania interwencyjne, terapeutyczne i profilaktyczne. Wnioski z analizy wskazują, że konieczne jest dalsze wzmacnianie współpracy międzyinstytucjonalnej, rozbudowa oferty wsparcia dla osób doznających przemocy domowej i osób stosujących przemoc domową, a także kontynuacja kampanii edukacyjnych i programów profilaktycznych, które zwiększają świadomość mieszkańców w zakresie przeciwdziałania przemocy i promują postawy reagowania.

Tabela 3. Instytucje wszczynające procedurę „Niebieskie Karty”

	2020	2021	2022	2023	2024
Policja	43	33	31	35	44
Pomoc społeczna	6	10	13	26	14
MKRPA	0	0	0	0	0
Oświata	1	6	1	5	9
Ochrona zdrowia	0	0	1	3	2
Organizacje pozarządowe	-	-	-	0	0

Źródło: Karta monitoringu zjawiska przemocy domowej 2020 - 2024

W latach 2020–2024 w Łęborku procedurę „Niebieska Karta A” inicjowały przede wszystkim **policja** oraz **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej**. Policja odpowiadała za zdecydowaną większość przypadków, choć liczba wszczętych procedur spadła z 43 w 2020 r. do 31 w 2022 r., po czym wzrosła do 44 w 2024 r. MOPS utrzymywał stabilną aktywność w latach 2020–2022, a w 2023 r. odnotowano wzrost do 26 procedur, co może świadczyć o większej identyfikacji przypadków przemocy. Pozostałe podmioty, w tym **oświata** i **ochrona zdrowia**, uruchamiały procedurę sporadycznie, natomiast **organizacje pozarządowe** i **MKRPA** w analizowanym okresie nie odnotowały inicjowania procedur. Analiza wskazuje, że w Łęborku główną rolę w przeciwdziałaniu przemocy domowej pełnią instytucje publiczne, podczas gdy udział MKRPA, placówek medycznych i organizacji pozarządowych pozostaje ograniczony. Konieczne jest wzmocnienie współpracy między tymi podmiotami oraz podnoszenie świadomości wśród członków MKRPA, pracowników ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych, aby skuteczniej identyfikować i wspierać osoby doznające przemocy domowej.

Tabela 4. Liczba interwencji domowych przeprowadzonych przez Komendę Powiatową Policji w Lęborku związanych z przemocą domową

	2020	2021	2022	2023	2024
Interwencje domowe	119	96	84	70	56

Źródło: Dane uzyskane z KPP w Lęborku

W latach 2020–2024 liczba interwencji domowych przeprowadzanych przez Komendę Powiatową Policji w Lęborku w związku z przemocą domową systematycznie malała. W 2020 roku odnotowano 119 takich interwencji, natomiast w 2024 roku liczba ta spadła do 56, co stanowi redukcję o ponad 50% w ciągu pięciu lat. Trend ten był konsekwentny – z roku na rok interwencji było coraz mniej: 96 w 2021 roku, 84 w 2022, 70 w 2023 i 56 w 2024. Spadek liczby interwencji może świadczyć o skuteczniejszych działaniach profilaktycznych, rosnącej świadomości społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej lub poprawie sytuacji rodzinnej. Jednocześnie należy uwzględnić możliwość wpływu zmian w sposobie zgłaszania przypadków przemocy lub rozwiązywania konfliktów domowych, co wymaga dalszej analizy w celu pełnej interpretacji zjawiska.

Tabela 5. Liczba osób zatrzymanych w związku z przemocą domową

	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba osób zatrzymanych	64	39	32	48	35

Źródło: Sprawozdanie z GPPPD i GSRPS

Analiza danych dotyczących liczby osób zatrzymanych w związku z przemocą domową w Lęborku w latach 2020–2024 wskazuje na zmienną, lecz utrzymującą się skalę zatrzymań. W badanym okresie odnotowano łącznie 218 zatrzymań, co potwierdza, że przemoc domowa nadal stanowi istotny problem wymagający reakcji służb porządku publicznego. Najwięcej zatrzymań miało miejsce w 2020 roku – 64 przypadki, co może być efektem zarówno wzmożonych działań interwencyjnych Policji, jak i zwiększonej liczby zgłoszeń w okresie izolacji społecznej związanej z pandemią COVID-19, kiedy to ryzyko przemocy domowej często narastało. W kolejnych latach zauważalny jest spadek liczby zatrzymań – do 39 w 2021 roku i 32 w 2022 roku, co może wynikać z ograniczeń proceduralnych, mniejszej liczby interwencji lub zjawiska niezgłaszania przemocy przez osoby doznające przemocy domowej. W 2023 roku liczba zatrzymań ponownie wzrosła do 48, co może świadczyć o intensyfikacji działań Policji i większej skuteczności w reagowaniu na przypadki przemocy. W roku 2024 odnotowano 35 zatrzymań, co wskazuje na umiarkowany spadek, jednak liczba ta wciąż pozostaje wysoka, potwierdzając, że zjawisko przemocy domowej ma charakter stały i wymaga dalszego, konsekwentnego nadzoru. Podsumowując, dane z pięciu lat

pokazują, że interwencje policyjne w związku z przemocą domową są zjawiskiem powtarzalnym i nie wykazują trwałej tendencji spadkowej. Mimo pewnych wahań liczbowych, konieczne jest dalsze wzmocnianie systemu wczesnego reagowania, szkolenie funkcjonariuszy w zakresie pracy z osobami krzywdzonymi oraz rozwijanie współpracy z instytucjami pomocowymi. Równocześnie istotne pozostaje tworzenie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową, które pozwolą na ograniczenie powrotności zjawiska i zmniejszenie liczby interwencji o charakterze represyjnym w przyszłości. Wprowadzone w 2021 r. uprawnienia dla Policji znacząco wzmocniły system reagowania na przemoc domową w Polsce. Od tego momentu funkcjonariusze mogą natychmiastowo wydać nakaz opuszczenia mieszkania przez osobę stosującą przemoc oraz zakaz zbliżania się do osób doznających przemocy domowej, nawet bez decyzji sądu. Dzięki szybkiemu działaniu służb możliwa jest realna izolacja osób stosujących przemoc domową od osoby doznającej przemocy, co wcześniej często było możliwe dopiero po długotrwałej procedurze sądowej. W rezultacie wzrosło poczucie bezpieczeństwa osób doznających przemocy, a reakcja państwa stała się bardziej stanowcza i skuteczna. Ustawa z dnia 13 stycznia 2023 r., rozszerzyła katalog zakazów, jakie Policja i Żandarmeria Wojskowa może stosować wobec osoby stosującej przemoc domową: poza nakazem opuszczenia lokalu mieszkalnego i zakazem zbliżania się do lokalu mieszkalnego, dodano zakaz zbliżania się do osoby doznającej przemocy, zakaz kontaktowania się z osobą doznającą przemocy i zakaz wstępu do placówek oświatowych, miejsc pracy czy instytucji, w których przebywa osoba pokrzywdzona.

Tabela 6. Liczba wydanych nakazów natychmiastowego opuszczenia mieszkania i zakazów zbliżania się do miejsca zamieszkania

	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba nakazów i zakazów	7	17	29	26	38

Źródło: Sprawozdanie z GPPPD

Dane za rok 2024 obejmują także zakazy kontaktu i zbliżania się do placówek oświatowych oraz miejsc pracy osób doznających przemocy domowej, zgodnie z rozszerzonym zakresem stosowania przepisów obowiązujących od 2023 r.

Analiza liczby wydanych nakazów i zakazów w związku z przemocą domową w Łęborgu w latach 2020–2024 wskazuje na systematyczny wzrost liczby zastosowanych środków izolacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową. W 2020 roku wydano 7 decyzji, natomiast w kolejnych latach liczba ta sukcesywnie rosła – 17 w 2021 roku, 29 w 2022 roku i 26 w 2023 roku, osiągając 38 przypadków w 2024 roku. Tendencja wzrostowa świadczy o coraz skuteczniejszym i bardziej

zdecydowanym stosowaniu narzędzi ochronnych wobec osób doznających przemocy, a także o zwiększonej świadomości służb mundurowych i sądów w zakresie możliwości natychmiastowego reagowania. Wzrost liczby nakazów i zakazów może być również efektem lepszej współpracy między Policją, sądami, pomocą społeczną i zespołami interdyscyplinarnymi, które coraz częściej wykorzystują instrumenty prawne w celu zapewnienia bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy domowej. Rozszerzenie zakresu stosowanych zakazów w 2023 roku – obejmujące nie tylko miejsce zamieszkania, lecz także zakaz kontaktu i zbliżania się do placówek oświatowych, miejsc pracy czy instytucji, w których przebywa osoba pokrzywdzona – stanowi istotne wzmocnienie systemu ochrony dla osób doznających przemocy domowej. Dane za ten rok należy zatem interpretować z uwzględnieniem szerszego kontekstu prawnego, co częściowo tłumaczy wzrost liczby decyzji.

Podsumowując, obserwowany wzrost liczby wydanych nakazów i zakazów świadczy o rosnącej skuteczności działań interwencyjnych i zwiększaniu bezpieczeństwa dla osób doznających przemocy domowej. Jednocześnie wskazuje on na potrzebę dalszego monitorowania efektywności stosowanych środków oraz zapewnienia wsparcia osobom objętym ochroną, w tym pomocy psychologicznej, prawnej i socjalnej, aby izolacja sprawcy była elementem szerszego procesu przeciwdziałania przemocy, a nie jedynie doraźnym działaniem interwencyjnym.

Tabela 7. Osoby doznające przemocy domowej z uwzględnieniem płci, w oparciu o analizę formularzy wszczynających w danym roku procedurę „Niebieska Karta”

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci
2020	45	7	7
2021	40	4	10
2022	37	5	8
2023	44	2	18
2024	36	13	97

Źródło: Karta monitoringu przemocy domowej

Analiza danych z formularzy wszczynających procedurę „Niebieskie Karty” pokazuje zmiany w liczbie osób doznających przemocy domowej w latach 2020–2024. Wśród osób doznających przemocy dominują kobiety jednak liczba mężczyzn doznających przemocy stopniowo wzrasta. Najbardziej widoczny jest wzrost liczby dzieci objętych procedurą – w 2024 r. wyniosła 97, co stanowi skok w stosunku do 18 w 2023 r. i poprzednich lat. Wynika to ze zmiany ustawy, która zobligowała instytucje wszczynające procedurę do uznawania wszystkich dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem przemocy jako osoby doznające przemocy nawet jeżeli są tylko świadkami zachowań przemocowych.

Tabela 8. Wiek osób doznających przemocy domowej, w oparciu o analizę formularzy „Niebieska Karta” A

	2020	2021	2022	2023	2024
0 – 18	34	22	23	53	118
18 – 66	96	83	59	67	85
67 i więcej	5	6	8	7	6

Źródło: Dane uzyskane z Zespołu Interdyscyplinarnego

Analiza wieku osób doznających przemocy domowej w Lęborku w latach 2020–2024 wskazuje na wyraźne zróżnicowanie grup doznających przemocy domowej, przy czym największy odsetek stanowią osoby dorosłe w wieku produkcyjnym, a najszybciej rosnącą grupą – dzieci i młodzież do 18 roku życia. W badanym okresie najliczniejszą kategorią wiekową pozostają osoby w wieku 18–66 lat, które w większości przypadków stanowią kobiety będące osobami doznającymi przemocy domowej. Ich liczba waha się od 96 przypadków w 2020 roku do 85 w 2024 roku, co oznacza stopniowy spadek w ostatnich latach. Może to być wynikiem zarówno lepszego systemu interwencji w środowiskach rodzinnych, jak i zmian w sposobie zgłaszania przypadków przemocy domowej – część osób doznających przemocy domowej korzysta z pomocy pozainstytucjonalnej, np. organizacji pozarządowych lub anonimowych form wsparcia. Zupełnie odmienny trend obserwuje się w grupie dzieci i młodzieży (0–18 lat). Liczba małoletnich osób doznających przemocy domowej wzrosła z 34 w 2020 roku do aż 118 w 2024 roku, co stanowi niemal trzykrotny wzrost. Wzrost liczby dzieci objętych procedurą „Niebieskiej Karty” wskazuje na potrzebę intensyfikacji działań profilaktycznych w szkołach, rozwijania systemu wczesnej interwencji oraz wsparcia psychologicznego dla małoletnich osób doznających przemocy domowej i świadków przemocy. Najmniej liczną, ale wciąż istotną grupę stanowią osoby powyżej 67 roku życia. W latach 2020–2024 odnotowano od 5 do 8 przypadków rocznie, co sugeruje, że zjawisko to jest niedoszacowane. Przemoc domowa wobec osób starszych często ma charakter ukryty, związany z zależnością ekonomiczną lub emocjonalną, a seniorzy rzadziej zgłaszają się po pomoc z obawy przed utratą relacji z bliskimi. Wymaga to zatem wzmocnienia działań informacyjnych i edukacyjnych skierowanych do osób starszych oraz służb pierwszego kontaktu, które mogą rozpoznać symptomy przemocy w tej grupie. Zjawisko to wymaga spójnej, wielopoziomowej reakcji – od edukacji i profilaktyki w środowisku szkolnym, przez wsparcie psychologiczne i rodzinne, aż po skuteczne działania interwencyjne i terapeutyczne wobec sprawców. Jednocześnie niezbędne jest uwzględnienie w lokalnej polityce społecznej problemu przemocy wobec seniorów, który mimo mniejszej liczby ujawnionych przypadków, stanowi poważne i rosnące wyzwanie społeczne.

Tabela 9. Osoby stosujące przemoc domową z uwzględnieniem płci, w oparciu o analizę formularzy wszczynających procedurę „Niebieskie Karty”

	2020	2021	2022	2023	2024
Kobiety	8	5	4	10	16
Mężczyźni	44	39	42	54	52

Źródło: Karta monitoringu przemocy domowej

W Polsce jednym z podstawowych narzędzi instytucjonalnego reagowania na przemoc domową jest procedura „Niebieskie Karty”, w tym formularz „Niebieska Karta – A”, wypełniany przez przedstawicieli służb w przypadku podejrzenia występowania przemocy domowej. Analiza danych z formularzy NK-A jednoznacznie wskazuje, że przemoc domowa w Polsce ma silnie zmaskulinizowany charakter. Zdecydowaną większość osób stosujących przemoc domową stanowią mężczyźni – według danych z ostatnich lat ok. 89–91% osób wskazanych jako stosujące przemoc to mężczyźni, podczas gdy kobiety stanowią ok. 9–11%. Mężczyźni najczęściej stosują przemoc fizyczną, psychiczną oraz ekonomiczną wobec partnerek i dzieci. Często wiąże się to z nadużywaniem przez nich alkoholu, deficytami emocjonalnymi oraz wcześniejszymi doświadczeniami przemocy w dzieciństwie. Kobiety jako osoby stosujące przemoc domową występują znacznie rzadziej. Gdy są wskazywane jako osoby stosujące przemoc domową, najczęściej chodzi o przemoc psychiczną wobec dzieci lub partnera. Występują także sytuacje, w których działania kobiet mają charakter obronny lub odwetowy, a nie typowo sprawczy. Warto jednak podkreślić, że formularze NK-A odzwierciedlają subiektywną ocenę interweniujących służb i nie stanowią dowodu winy – nie są równoznaczne z prawomocnym wyrokiem sądu. Ponadto wiele przypadków przemocy domowej, zwłaszcza tej psychicznej lub ekonomicznej, może pozostawać nieujawnionych, szczególnie gdy osobą stosującą przemoc domową jest kobieta, a osobą doznającą przemocy jest mężczyzna, z uwagi na społeczne stereotypy i mniejsze prawdopodobieństwo zgłaszania takich przypadków.

Podsumowując, dostępne dane z formularzy Niebieska Karta „A” potwierdzają, że większość przypadków przemocy domowej w Polsce jest inicjowana przez mężczyzn., również ta tendencja dotyczy Łęborka. Skuteczne przeciwdziałanie przemocy domowej wymaga nie tylko reakcji instytucjonalnej, ale także edukacji społecznej oraz pracy z osobami stosującymi przemoc – niezależnie od ich płci.

Tabela 10. Wiek osób stosujących przemoc domową, w oparciu o analizę formularzy Niebieska Karta „A”

	2020	2021	2022	2023	2024
18 - 66	97	92	72	87	104
67 i więcej	4	1	3	1	3

Źródło: Dane uzyskane z Zespołu Interdyscyplinarnego

Analiza danych dotyczących wieku osób stosujących przemoc domową w Lęborku w latach 2020–2024 wskazuje, że zjawisko to jest zdecydowanie najbardziej rozpowszechnione wśród dorosłych w wieku produkcyjnym (18–66 lat). W tej grupie odnotowano zdecydowaną większość przypadków – od 72 w roku 2022 do 104 w roku 2024. Wzrost liczby osób stosujących przemoc domową w ostatnich latach (z 72 w 2022 roku do 104 w 2024 roku) może świadczyć o lepszym rozpoznawaniu i rejestrowaniu przypadków przemocy przez służby. Dane te potwierdzają, że osoby w wieku 18–66 lat stanowią główną grupę osób stosujących przemoc domową, co wskazuje na potrzebę kierowania do nich programów korekcyjno-edukacyjnych i terapeutycznych oraz działań profilaktycznych w miejscu pracy, środowiskach lokalnych i rodzinnych. Niewielką, lecz istotną grupę stanowią osoby powyżej 67 roku życia, wśród których odnotowano od 1 do 4 przypadków rocznie. Choć liczby te są niskie, mogą one odzwierciedlać niedostateczne ujawnianie przemocy domowej (senioralnej) – zwłaszcza przemocy psychicznej i ekonomicznej, często występującej w relacjach rodzinnych, gdzie sprawcami bywają członkowie rodziny, a ofiary nie zgłaszają problemu z obawy przed wstydem lub utratą wsparcia.

Podsumowując, dane z lat 2020–2024 potwierdzają, że osoby stosujące przemoc domową w Lęborku to głównie osoby dorosłe w wieku produkcyjnym, wśród których obserwuje się rosnącą liczbę interwencji. Tendencja ta wskazuje na potrzebę rozwijania systemowych działań korekcyjno-edukacyjnych, wsparcia terapeutycznego dla sprawców oraz intensywnej profilaktyki uzależnień. Jednocześnie konieczne jest zwrócenie większej uwagi na przemoc w relacjach senioralnych oraz dostosowanie oferty pomocy do potrzeb osób starszych – zarówno osób doznających przemocy domowej, jak i osób stosujących przemoc domową.

Tabela 11. Liczba osób doznających przemocy domowej z podziałem na formy przemocy, w oparciu o analizę formularzy Niebieska Karta „A”

	2020	2021	2022	2023	2024
Przemoc fizyczna	92	85	68	50	81
Przemoc psychiczna	101	94	84	62	178
Przemoc seksualna	8	6	5	6	6
Przemoc ekonomiczna	39	25	28	18	64
Przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej					9
Zaniedbanie (dzieci)			2		14

Źródło: Karta monitoringu przemocy domowej

Analiza formularzy „Niebieska Karta – A” pozwala szczegółowo określić skalę oraz charakter przemocy domowej, jakiej doświadczają osoby objęte procedurą. Tabela 11 przedstawia liczbę osób doznających przemocy z uwzględnieniem jej form: fizycznej, psychicznej, seksualnej, ekonomicznej oraz zaniedbania. Dane te ukazują, że przemoc ma często charakter wielowymiarowy – osoby doznające przemocy domowej rzadko doświadczają tylko jednej formy przemocy. W Lęborku najczęstszą formą przemocy w latach 2020–2024 była przemoc psychiczna. Liczba jej przypadków początkowo spadała z 101 w 2020 roku do 62 w 2023 roku, a następnie gwałtownie wzrosła do 178 w 2024 roku. Przemoc fizyczna również wykazywała trend spadkowy od 92 w 2020 roku do 50 w 2023 roku, po czym wzrosła do 81 w 2024 roku. Przemoc ekonomiczna charakteryzowała się mniejszą liczbą przypadków, spadającą z 39 w 2020 roku do 18 w 2023 roku, a następnie ponownie rosnącą do 64 w 2024 roku. Przemoc seksualna utrzymuje się na niskim, względnie stabilnym poziomie (5–8 przypadków rocznie). W 2024 roku pojawiły się nowe kategorie: przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej (9 przypadków). Analiza wskazuje na wyraźny wzrost przemocy psychicznej w 2024 roku oraz na pojawienie się nowych form przemocy związanych z mediami elektronicznymi, co może odzwierciedlać zmiany w sposobie monitorowania i zgłaszania przypadków przemocy.

Tabela 12. Działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lęborku w stosunku do osób stosujących przemoc domową

	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba osób stosujących przemoc zgłoszonych do MKRPA	16	8	9	9	16
Liczba osób stosujących przemoc, których sprawy zostały skierowane do sądu	5	5	4	3	0

Źródło: Sprawozdanie z Gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lęborku odgrywa istotną rolę w lokalnym systemie przeciwdziałania przemocy domowej, szczególnie w przypadkach, gdzie przemoc współwystępuje z problemem uzależnienia od alkoholu. Komisja działa w oparciu o ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz współpracuje z instytucjami objętymi procedurą „Niebieskie Karty”. Jednym z kluczowych zadań Komisji jest diagnoza sytuacji osób stosujących przemoc, które nadużywają alkoholu, oraz kierowanie ich na badania biegłych psychologów i lekarzy psychiatrów w celu potwierdzenia lub wykluczenia uzależnienia. W przypadku potwierdzenia diagnozy, podejmowane są działania zmierzające do zobowiązania sprawcy przemocy do leczenia odwykowego – zarówno dobrowolnego, jak i sądowego, jeśli osoba uchyla się od pomocy. Komisja prowadzi również działania profilaktyczne i edukacyjne, ukierunkowane na zwiększanie świadomości społecznej na temat przemocy i jej związku z nadużywaniem alkoholu. Ważnym aspektem pracy Komisji jest współpraca z lokalnym Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy domowej oraz udział w pracach grup diagnostyczno - pomocowych. Wobec osób stosujących przemoc, Komisja może również kierować do programów korekcyjno-edukacyjnych, których organizatorem jest PCPR. Działania te mają na celu nie tylko zatrzymanie przemocy, ale także długofalową zmianę postaw i zachowań osoby stosującej przemoc domową. Dzięki współdziałaniu z policją, sądami, OPS, szkołami i służbą zdrowia, Miejska Komisja w Lęborku pełni ważną funkcję koordynującą w lokalnym systemie przeciwdziałania przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem **związku między uzależnieniem a zachowaniami przemocowymi**.

Tabela 13. Liczba wszczętych i prowadzonych postępowań w związku z przemocą domową

	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba postępowań	30	31	22	20	23

Źródło: Sprawozdanie z Gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej

W Lęborku liczba postępowań w związku z przemocą domową wykazywała niewielkie wahania w latach 2020–2023, zaczynając od 30 w 2020 roku, rosnąc nieznacznie do 31 w 2021 roku, a następnie spadając do 22 w 2022 roku i 20 w 2023 roku. Ogólnie obserwowany spadek liczby postępowań w latach 2021–2023 może sugerować zmniejszenie liczby zgłoszeń kierowanych do organów ścigania.

Tabela 14. Osoby skazane za przestępstwa znęcania się nad najbliższą osobą lub nad inną pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy

	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba osób skazanych	24	18	9	21	6
Liczba wyroków wydanych z warunkowym zawieszeniem	5	3	2	4	1

Źródło: Sprawozdanie z Gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej

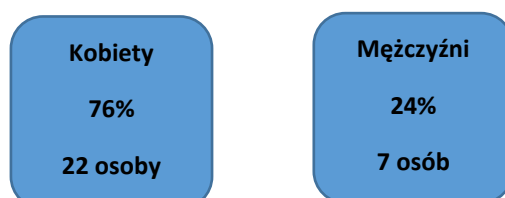
Liczba osób skazanych za przestępstwa znęcania się nad rodziną w analizowanym okresie wahała się – od 24 w 2020 roku, 9 w 2022 roku i 21 w 2023 roku. Liczba wyroków z warunkowym zawieszeniem kary pozostawała stosunkowo niska – od 5 w 2020 roku do 2 w 2022 roku, z lekkim wzrostem do 4 w 2023 roku. Analiza wskazuje, że pomimo wahań liczby skazanych, wyroki warunkowe i nakazowe były stosowane konsekwentnie. W ostatnich latach zauważalny jest wzrost wykorzystywania wyroków nakazowych oraz kar alternatywnych, takich jak prace społeczne, obowiązkowe godziny naprawcze.

9. Analiza wyników badań ankietowych dotyczących przemocy domowej przeprowadzonych wśród mieszkańców Lęborka

Przemoc domowa to zjawisko, które dotyka osoby niezależnie od wieku, płci czy statusu społecznego. Obejmuje nie tylko przemoc fizyczną, ale także psychiczną, emocjonalną, seksualną i ekonomiczną. Jest problemem głęboko zakorzenionym w strukturach rodzinnych i relacjach bliskich, a jej skutki mogą być długotrwałe, wpływając na zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne ofiar. Świadomość mechanizmów przemocy oraz dostęp do wsparcia są kluczowe dla ochrony osób zagrożonych i przeciwdziałania temu zjawisku.

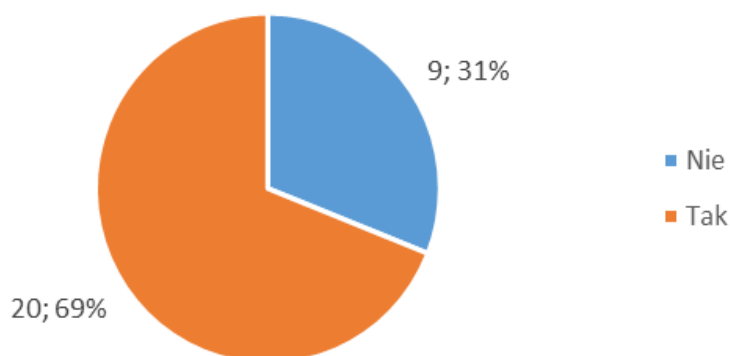
Struktura badanej grupy

Badanie zrealizowano we wrześniu–październiku 2025 r. wśród mieszkańców Miasta Lęborka metodą CAWI. N=29. Próba niereprezentatywna (nielosowa) – wnioski dotyczą badanej grupy, nie całej populacji. W związku z niewystarczającą ilością ankiet badanie nie jest reprezentatywne więc nie można odnosić jego wyników do całej populacji. Jednakże w odniesieniu do przebadanej grupy można sformułować konkretne wnioski.

Przeważały kobiety 76%, mężczyźni stanowili grupę 24%. Najliczniejszą grupę badanych stanowią osoby w wieku 36–45 lat (45%, 13 osób), podczas gdy osoby w wieku 46 – 55 lat stanowią 38% (17 osób). Struktura wieku wskazuje na wyraźną dominację osób dorosłych.

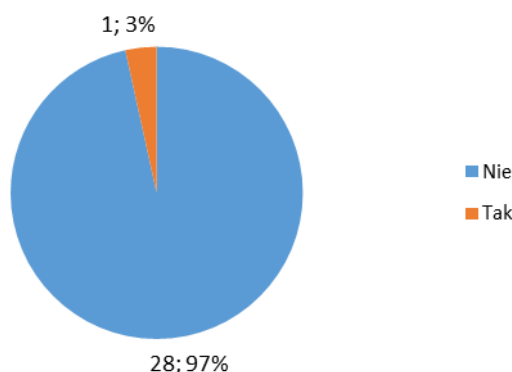
Wykres 1. Postrzeganie przemocy domowej jako problemu społecznego

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Lęborka

Z danych wynika, że większość respondentów – 69% (20 osób) – uznaje przemoc domową za poważny problem społeczny w swojej gminie. Natomiast 31% badanych (9 osób) nie dostrzega tego zjawiska jako znaczącego. Oznacza to, że w świadomości mieszkańców przemoc domowa jest w dużej mierze rozpoznawana jako realne i aktualne zagrożenie, wymagające działań profilaktycznych, edukacyjnych i interwencyjnych. Wynik ten wskazuje również na potrzebę dalszego podnoszenia świadomości społecznej, szczególnie wśród tej części społeczności, która nie postrzega przemocy jako istotnego problemu lokalnego.

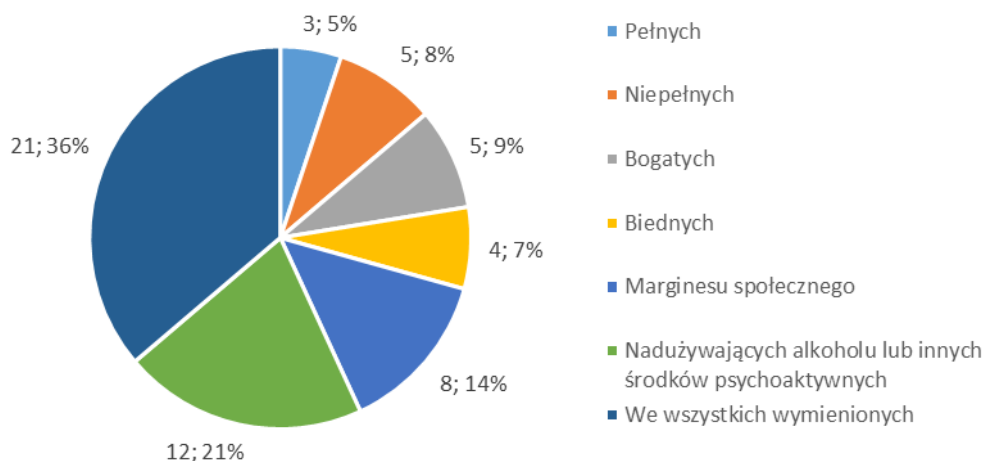
Wykres 2. Postrzeganie przemocy domowej jako sprawy prywatnej

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Lęborka

Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że wśród respondentów wciąż występuje podział w postawach wobec tego zjawiska – część osób nadal traktuje przemoc domową jako kwestię, w którą nie należy ingerować, natomiast pozostali uznają ją za problem społeczny wymagający reakcji i wsparcia ze strony instytucji.

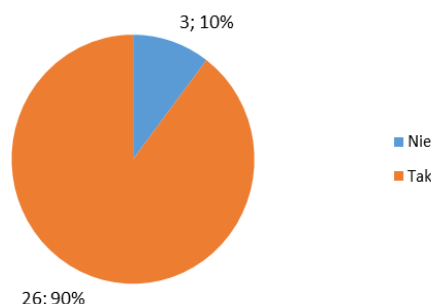
Wykres 3. Rodziny, w których najczęściej występuje przemoc

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Łęborka

Większość respondentów, 36%, wskazała na rodziny nadużywające alkoholu lub innych środków psychoaktywnych. Kolejne 21% badanych uznało, że przemoc najczęściej pojawia się w rodzinach z marginesu społecznego, a 14% wskazało na rodziny pełne. Mniejszy odsetek respondentów wymienił rodziny biedne (7%), bogate (9%) oraz niepełne (8%). Na podstawie w których występuje problem uzależnień od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych. Respondenci dostrzegają także związek przemocy z marginalizacją społeczną i dysfunkcjami środowiskowymi. Jednocześnie zauważalny odsetek wskazań na rodziny pełne, bogate i niepełne sugeruje, że przemoc nie jest zjawiskiem ograniczonym wyłącznie do grup defaworyzowanych – może występować w różnych środowiskach, niezależnie od statusu materialnego czy struktury rodziny. Wniosek ten podkreśla potrzebę prowadzenia działań profilaktycznych i edukacyjnych o charakterze powszechnym, a nie jedynie skierowanych do rodzin grup ryzyka.

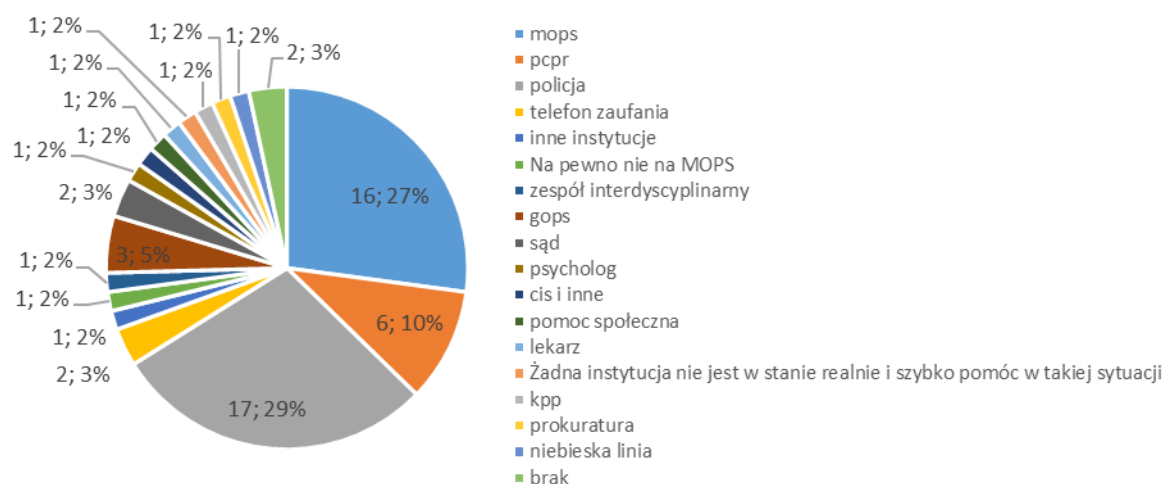
Wykres 4. Wiedza mieszkańców na temat, gdzie szukać pomocy w przypadku zaistnienia przemocy domowej

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Łęborka

Zdecydowana większość respondentów, 90%, odpowiedziała „tak”, co oznacza, że wiedzą, gdzie szukać pomocy. Jedynie 10% badanych przyznało, że nie posiada takiej wiedzy. Wysoki poziom świadomości mieszkańców w zakresie dostępnych form wsparcia, jednak należy nadal prowadzić działania informacyjne i edukacyjne, aby dotrzeć do osób mniej zaangażowanych lub znajdujących się w trudniejszej sytuacji życiowej. Warto również regularnie przypominać o lokalnych punktach pomocy, takich jak ośrodki pomocy społecznej, policja, poradnie czy organizacje pozarządowe zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy.

Wykres 5. Wiedza mieszkańców na temat instytucji pomocowych w przypadku zaistnienia przemocy domowej

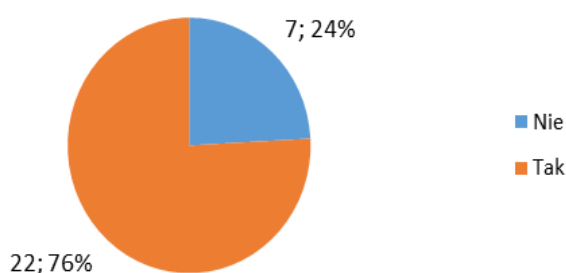

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Łęborka

Najczęściej wskazywanymi miejscami pomocy były: policja (29%), Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – MOPS (27%) oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – PCPR (10%). Pojedyncze osoby (2–5%) wskazywały także inne źródła wsparcia, takie jak: telefon zaufania, sąd, psycholog, lekarz, Niebieska Linia, prokuratura czy zespół interdyscyplinarny. Niewielka grupa

respondentów (2%) wyraziła przekonanie, że żadna instytucja nie jest w stanie realnie i szybko pomóc w takiej sytuacji, a pojedyncze osoby przyznały, że nie wiedzą, gdzie się zwrócić. Wyniki wskazują, że mieszkańcy w największym stopniu kojarzą pomoc w sytuacji przemocy domowej z instytucjami publicznymi – głównie z policją i ośrodkami pomocy społecznej. Rekomenduje się zintensyfikowanie działań informacyjnych dotyczących roli różnych instytucji w systemie przeciwdziałania przemocy, w tym promowanie współpracy między nimi oraz wzmacnianie zaufania społecznego do skuteczności udzielanej pomocy.

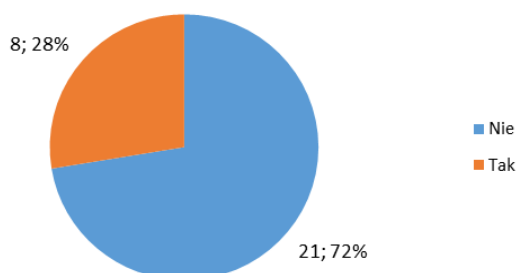
Wykres 6. Wiedza mieszkańców na temat Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Łęborka

Większość respondentów, 76%, zadeklarowała, że wie o istnieniu takiego zespołu, natomiast 24% przyznało, że nie posiada tej wiedzy. Wyniki świadczą o stosunkowo dobrej znajomości instytucji wśród mieszkańców, jednak wciąż niemal jedna czwarta respondentów nie wie o jej i kompetencji Zespołu Interdyscyplinarnego, jego lokalizacji oraz sposobu kontaktu. Dobrą praktyką byłoby także włączanie informacji o działalności zespołu do kampanii społecznych i materiałów edukacyjnych poświęconych przeciwdziałaniu przemocy domowej.

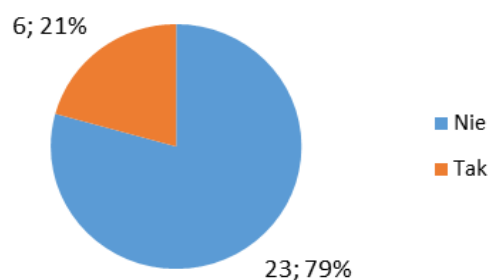
Wykres 7. Czy oferta pomocowa dla osób doznających przemocy domowej jest wystarczająca?

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Łęborka

Zdecydowana większość respondentów (72%) uważa, że oferta wsparcia dla osób doznających przemocy domowej jest wystarczająca, co wskazuje na ogólnie pozytywną ocenę dostępnych form pomocy. Jednocześnie 28% badanych uznało, że oferta ta nie jest satysfakcjonująca, co sugeruje potrzebę dalszego doskonalenia i poszerzania dostępnych działań, tak aby lepiej odpowiadały na zróżnicowane potrzeby osób doświadczających przemocy. Na temat wystarczalności oferty pomocowej dla osób stosujących przemoc domową większość osób (72%) odpowiedziała „nie”, natomiast 28% badanych wskazało odpowiedź „tak”. Wyniki te sugerują, że zdecydowana większość respondentów nie dostrzega analizowanego problemu lub zjawiska jako istotnego, choć zauważalna część badanych (ponad jedna czwarta) ma przeciwne zdanie.

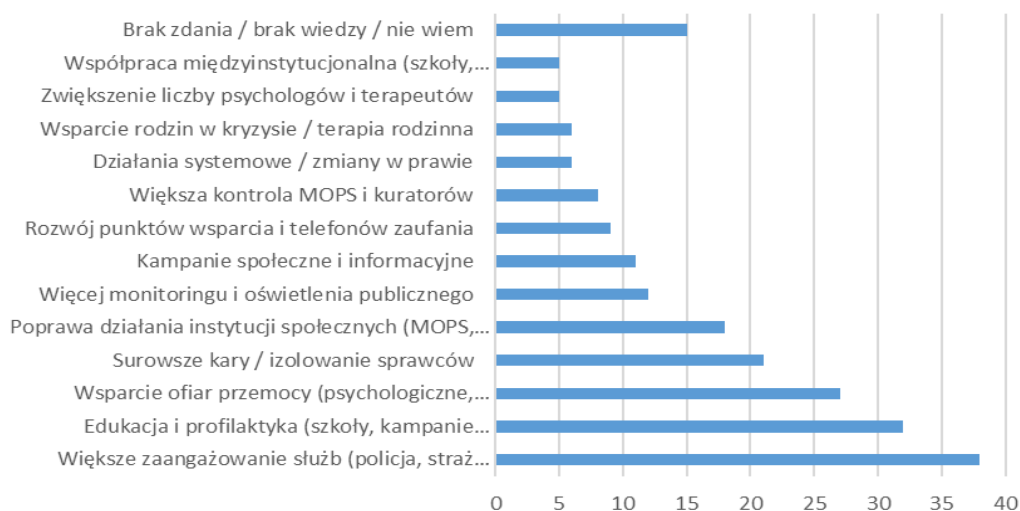
Wykres 8. Czy oferta pomocowa dla małoletnich osób doznających przemocy domowej jest wystarczająca?

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Łęborka

Wyniki badań wskazują, że większość respondentów uważa ofertę pomocową dla małoletnich osób doznających przemocy domowej za niewystarczającą. Aż 72% ankietowanych (21 osób) odpowiedziało „nie”, natomiast jedynie 28% (8 osób) uznało, że dostępna pomoc jest wystarczająca. Dane te pokazują, że system wsparcia dzieci i młodzieży dotkniętych przemocą wymaga wzmocnienia – zarówno w zakresie dostępności specjalistów, jak i skuteczności podejmowanych działań. Wyniki mogą świadczyć o ograniczonym dostępie do pomocy psychologicznej i prawnej, niewystarczającej liczbie miejsc interwencyjnych oraz potrzebie lepszej współpracy między instytucjami zajmującymi się ochroną małoletnich.

Wykres 9. Propozycje działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa publicznego, w tym przeciwdziałania przemocy domowej na terenie gminy Lębork

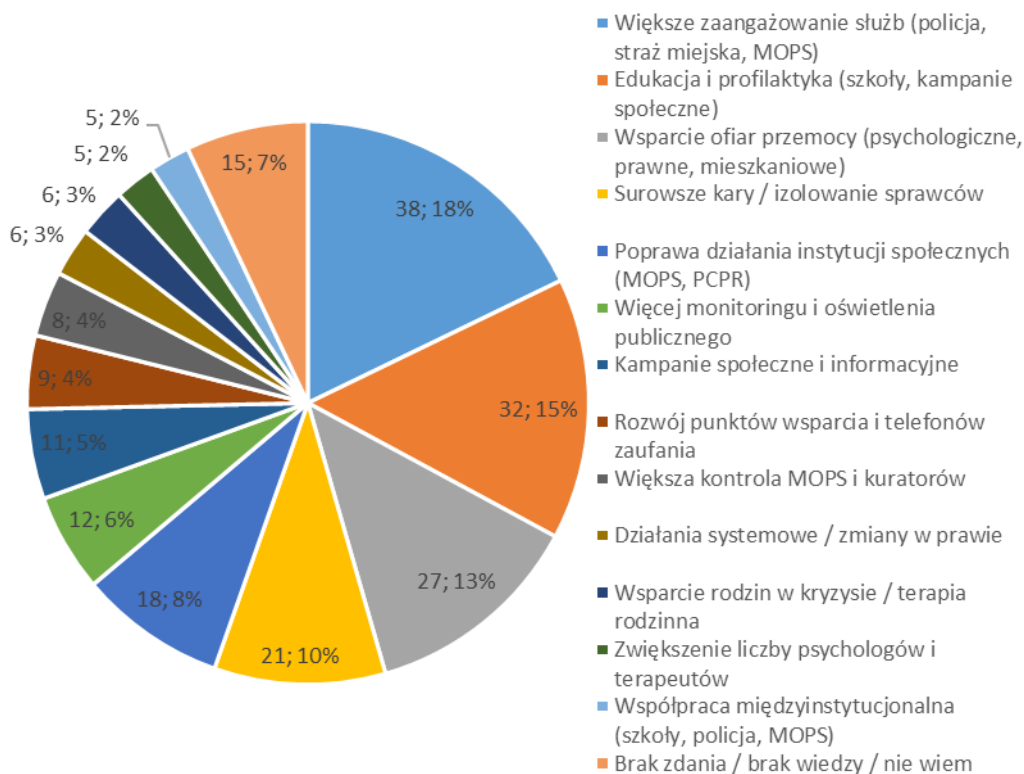

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Lęborka

Analiza wskazuje na wyraźne oczekiwanie wobec władz lokalnych i instytucji publicznych w zakresie wzmocnienia działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz interwencyjnych służących poprawie bezpieczeństwa i ograniczeniu zjawiska przemocy domowej. Mieszkańcy podkreślają potrzebę większej dostępności specjalistycznej pomocy psychologicznej, pedagogicznej i terapeutycznej, zarówno dla ofiar, jak i sprawców przemocy. Zwracają uwagę na długie kolejki do specjalistów, brak całorocznych punktów konsultacyjnych oraz niedostateczną liczbę psychologów w szkołach i instytucjach publicznych. Wśród proponowanych działań priorytetowych znalazły się szkolenia i warsztaty z zakresu komunikacji bez przemocy, rozwiązywania konfliktów i radzenia sobie z emocjami, skierowane do różnych grup – rodziców, nauczycieli, dzieci i młodzieży. Istotnym postulatem jest także prowadzenie regularnych kampanii społecznych uświadamiających, że przemoc domowa jest przestępstwem, a reagowanie na nią to obowiązek każdego obywatela. Mieszkańcy postulują również lepszą współpracę między instytucjami, w tym pomiędzy szkołami, pomocą społeczną, policją, służbą zdrowia i organizacjami pozarządowymi, aby umożliwić szybszą i skuteczniejszą interwencję w sytuacjach kryzysowych. Ważnym obszarem wskazanym przez respondentów jest rozwój infrastruktury społecznej – w szczególności tworzenie bezpiecznych przestrzeni dla dzieci i młodzieży, takich jak kluby osiedlowe, świetlice środowiskowe i centra aktywności społecznej. Mieszkańcy podkreślają, że aktywne i konstruktywne spędzanie czasu wolnego jest jednym z najskuteczniejszych sposobów przeciwdziałania agresji, uzależnieniom i przestępczości. Proponują także rozwijanie programów wolontariatu i działań integracyjnych, które wzmacniają więzi społeczne, budują solidarność i uczą odpowiedzialności za wspólne dobro. Respondenci zwracają uwagę na potrzebę rozszerzenia oferty wsparcia dla sprawców przemocy,

w tym programów korekcyjno-edukacyjnych i terapii uzależnień, które mogą skutecznie przerwać cykl przemocy w rodzinach. Równocześnie wskazują na konieczność lepszego informowania mieszkańców o dostępnych formach pomocy – poprzez kampanie medialne, plakaty, ulotki i działania w przestrzeni publicznej. Podsumowując, mieszkańcy Lęborka widzą poprawę bezpieczeństwa publicznego przede wszystkim w zintegrowanych działaniach lokalnych instytucji, wzmocnieniu profilaktyki i edukacji społecznej oraz w tworzeniu przyjaznej, wspierającej infrastruktury społecznej. Kluczowe znaczenie ma rozwój systemu wczesnego reagowania, współpraca międzysektorowa oraz stałe podnoszenie kompetencji osób pracujących z rodzinami. Realizacja tych postulatów może w znacznym stopniu przyczynić się do ograniczenia zjawiska przemocy domowej i poprawy jakości życia mieszkańców gminy.

Wykres 10. Propozycje działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa publicznego, w tym przeciwdziałania przemocy domowej na terenie gminy Lębork

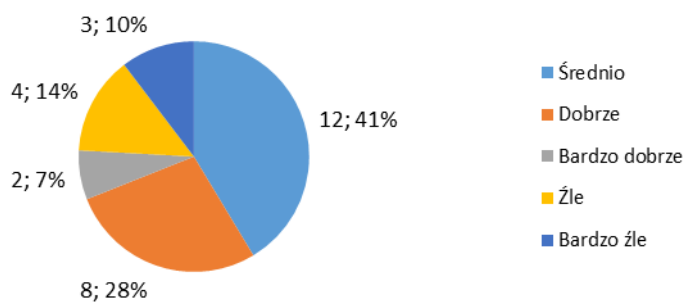

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Lęborka

Badani wskazali na potrzebę wzmocnienia działań profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania przemocy domowej. Mieszkańcy mają potrzebę zwiększenia dostępności pomocy psychologicznej i prawnej, prowadzenie kampanii społecznych przeciw przemocy, organizację szkoleń z komunikacji i rozwiązywania konfliktów, a także lepszą współpracę między instytucjami – szkołami, policją, pomocą społeczną

i organizacjami pozarządowymi. Ważne jest również rozwijanie oferty dla dzieci i młodzieży – klubów, świetlic i zajęć profilaktycznych – oraz tworzenie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

Wykres 11. Ocena działań profilaktycznych na terenie gminy Lębork

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Lęborka

Większość respondentów postrzega podejmowane działania profilaktyczne jako (12 respondentów), oceniło te działania jako „średnie”, co sugeruje, że są one zauważalne, lecz niewystarczające pod względem zasięgu lub skuteczności. 28% badanych (8 osób) uznało, że działania profilaktyczne są realizowane „dobrze”, natomiast 7% (2 osoby) oceniło je „bardzo dobrze”, co wskazuje na istnienie pozytywnych przykładów inicjatyw lokalnych. Z kolei 14% respondentów (4 osoby) oceniło działania jako „źle”, a 10% (3 osoby) – „bardzo źle”, co świadczy o krytycznej ocenie części mieszkańców, którzy dostrzegają braki w skuteczności, dostępności lub koordynacji działań profilaktycznych. Ogółem wyniki sugerują, że choć profilaktyka jest obecna w gminie Lębork, to wymaga systematycznego rozwijania, większej spójności i lepszego dopasowania do realnych potrzeb społeczności lokalnej.

Przemoc domowa w gminie Lębork jest postrzegana przez większość mieszkańców jako istotny problem społeczny, choć część osób nadal traktuje ją jako sprawę prywatną. Respondenci wskazują, że przemoc najczęściej występuje w rodzinach z problemem uzależnień oraz w środowiskach marginalizowanych, ale może dotyczyć także rodzin pełnych i zamożnych. Większość mieszkańców zna instytucje i miejsca, gdzie można szukać pomocy, jednak świadomość funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz dostępność wsparcia dla małoletnich wymaga wzmocnienia. Ocena dotychczasowych działań profilaktycznych wskazuje na potrzebę dalszego doskonalenia.

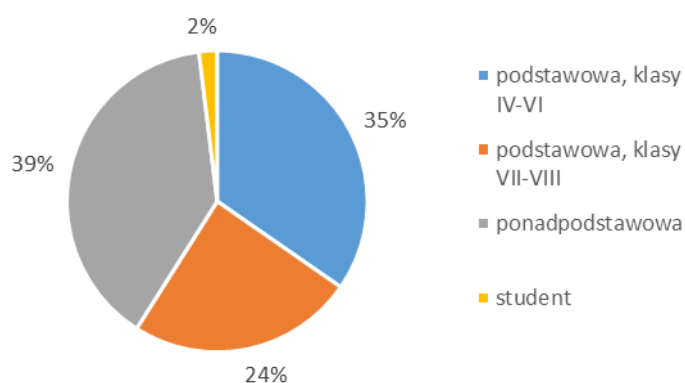
10. Analiza wyników badań dotyczących przemocy domowej przeprowadzonych wśród uczącej się młodzieży Lęborka

Przemoc domowa stanowi poważne zagrożenie dla prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży. Uczniowie, którzy doświadczają przemocy domowej, mogą mieć trudności w nauce, problemy emocjonalne, obniżoną samoocenę oraz zaburzenia relacji rówieśniczych. Szkoła staje się dla nich często miejscem, gdzie można dostrzec sygnały przemocy i zapewnić wsparcie, dlatego istotne jest wprowadzanie programów profilaktycznych oraz działań wychowawczych, które chronią uczniów i wspierają ich rozwój w bezpiecznym środowisku.

Charakterystyka badanej grupy uczącej się młodzieży

W celu zdiagnozowania problemów i potrzeb społecznych występujących na terenie gminy miejskiej Lębork, w 2025 roku przeprowadzono internetową ankietę wśród uczącej się młodzieży miasta. Badaniem objęto **566 osób** reprezentujących cztery etapy kształcenia.

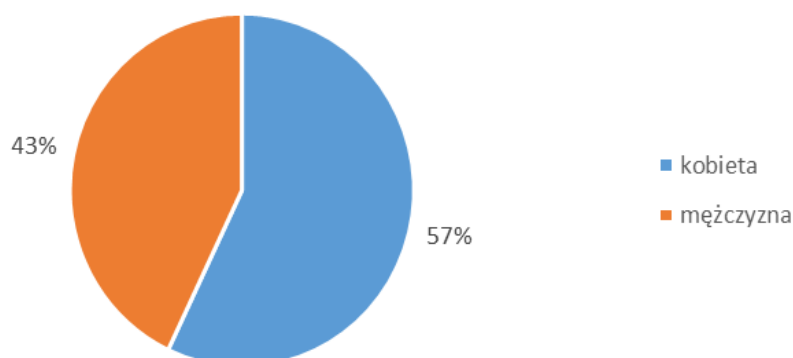
Wykres 12. Charakterystyka badanej grupy uczniów z podziałem ze względu na etap edukacyjny

Źródło: Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczącej się młodzieży Lęborka

Uczniowie szkół ponadpodstawowych stanowili 39 % próby (221 osób), uczniowie klas IV–VI szkół podstawowych 35 % (196 osób), a uczniowie klas VII–VIII 24 % (138 osób). Studenci byli najmniejszą grupą – 2 % próby (11 osób). Dla porównania, w 2020 r. internetową ankietę wypełniło 305 osób; wówczas aż 61 % stanowili uczniowie VII–VIII SP, 35 % – IV–VI SP, a starsza młodzież (szkoły ponadpodstawowe + studenci) łącznie tylko 4 %. Wzrost udziału licealistów z 4 % do 39 % oznacza, że tegoroczne badanie dużo pełniej odzwierciedla perspektywę uczniów szkół średnich, co należy uwzględnić przy wszystkich dalszych porównaniach wskaźników ryzyka.

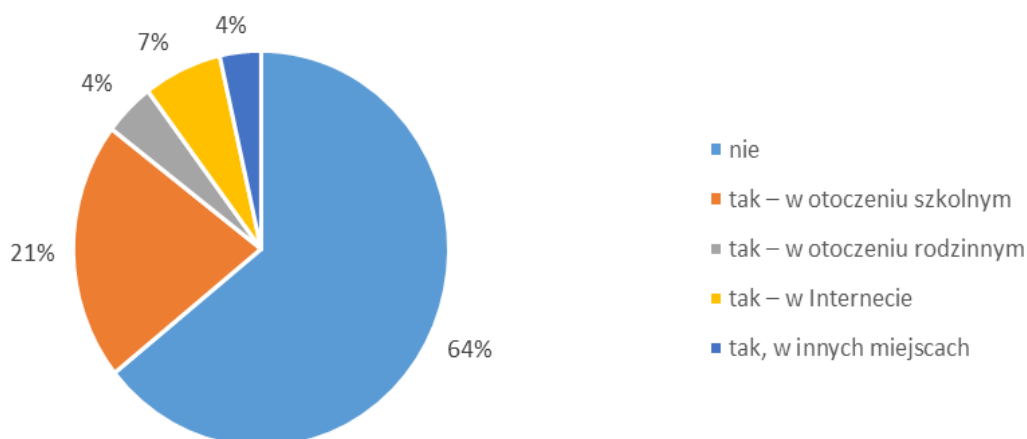
Wykres 13. Charakterystyka badanej grupy uczniów z podziałem ze względu na płeć

Źródło: Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczącej się młodzieży Lęborka

W strukturze płci przeważały dziewczęta; ich udział wyniósł 57 % (323 osoby), podczas gdy chłopcy stanowili 43 % (243 osoby). Dysproporcja uwidoczniła się szczególnie w segmencie szkół ponadpodstawowych, gdzie dziewczęta stanowiły 66 % tej kategorii (147 z 221 osób). W klasach IV–VI udział dziewcząt wyniósł 57 % (112 z 196 osób), natomiast w klasach VII–VIII rozkład płci był bardziej wyrównany, choć z przewagą chłopców (79 z 138 osób, czyli 57 %).

Wykres 14. Doświadczenie przemocy przez młodzież

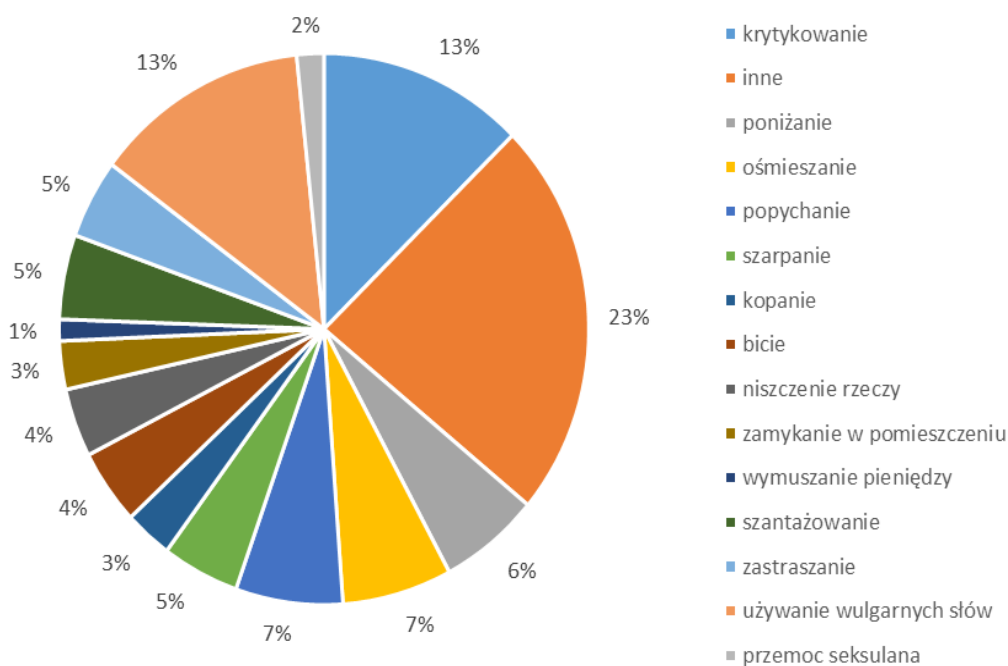

Źródło: Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczącej się młodzieży Lęborka

Można zauważyć, że zdecydowana większość (64%) deklaruje, iż nie doświadczyła przemocy w żadnej formie. Jednak aż 36% uczniów wskazuje, że miało styczność z przemocą w różnych środowiskach, co oznacza, że ponad co trzeci młody człowiek spotkał się z tym zjawiskiem. Najczęściej przemoc była doświadczana w otoczeniu szkolnym – taką odpowiedź wskazało 21% badanych. Jest to wynik szczególnie niepokojący, ponieważ szkoła powinna stanowić dla dzieci i młodzieży bezpieczne środowisko rozwoju. Kolejne miejsca zajmuje przemoc

w Internecie (7%), co wskazuje na rosnące znaczenie cyberprzemocy w relacjach rówieśniczych, oraz przemoc w środowisku rodzinnym (4%) i w innych miejscach (4%). Dane te pokazują, że mimo dominującego poczucia bezpieczeństwa wśród większości uczniów, zjawisko przemocy pozostaje realnym i istotnym problemem. Wymaga ono stałej uwagi ze strony szkoły, rodziców i instytucji wspierających, a także systematycznych działań profilaktycznych i wychowawczych.

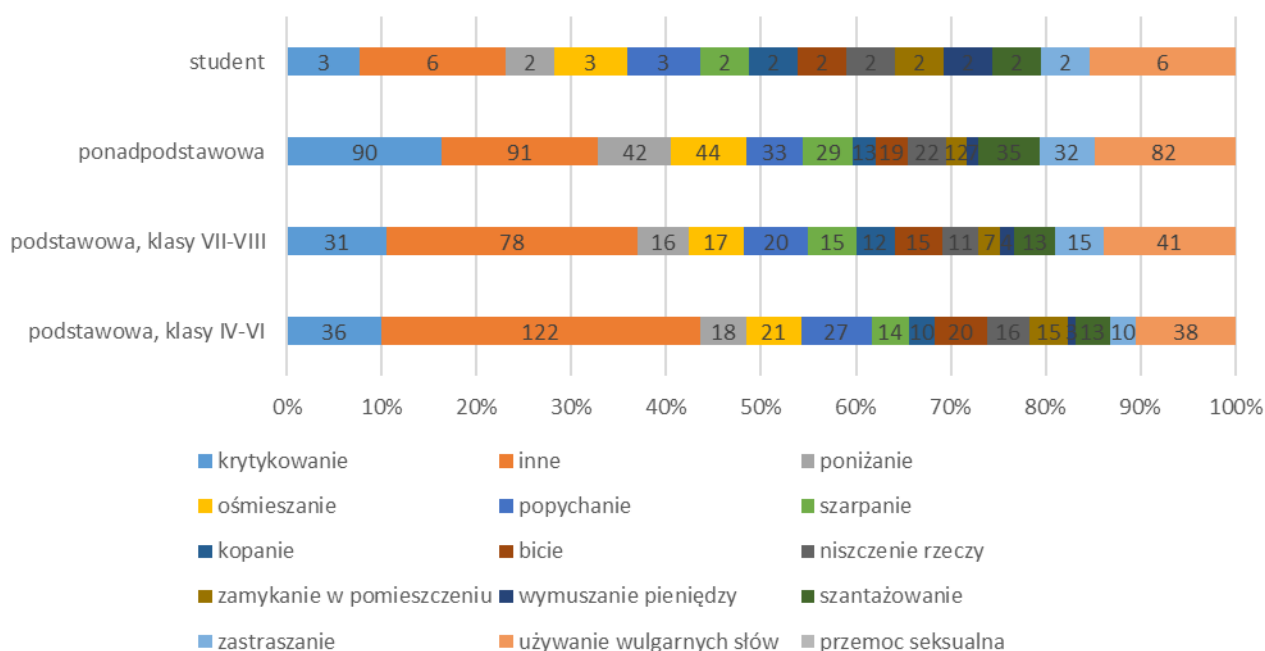
Wykres 15. Formy przemocy domowej

Źródło: Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczącej się młodzieży Lęborka

Najczęściej wskazywaną kategorią jest „inne” (23%), co może obejmować różnorodne sytuacje nieujęte w pozostałych kategoriach. Na kolejnym miejscu znajduje się krytykowanie oraz używanie wulgarnych słów – po 13%, co pokazuje, że przemoc werbalna stanowi znaczący problem. Ponadto badani wskazywali na popychanie i ośmieszanie (po 7%) oraz poniżanie (6%). Rzadziej pojawiały się takie formy przemocy jak szarpanie, bicie, niszczenie rzeczy, zamykanie w pomieszczeniu, wymuszanie pieniędzy, szantażowanie czy zastraszanie (od 3% do 5%). Najrzadziej odnotowano przypadki przemocy seksualnej (2%) oraz kopania (1%).

Wykres 16. Doświadczanie różnych form przemocy domowej z podziałem na etap edukacyjny

Źródło: Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczącej się młodzieży Lęborka

Formy przemocy domowej tworzą bardzo zróżnicowany obraz. Dominują odpowiedzi zakwalifikowane do kategorii „inne”, które obejmują 23 % wszystkich wskazań. Werbalne ataki a kolejne 13 % spotyka się z używaniem wulgarnych słów. Kolejne pozycje to poniżanie (7 %), ośmieszanie (7 %) oraz popychanie (7 %). Szarpanie zgłosiło 6 % respondentów, kopanie i bicie po 4 %, niszczenie rzeczy 4 %, zastraszanie 3 %, wymuszanie pieniędzy 3 %, zamykanie w pomieszczeniu 3 %, a szantażowanie 2 %. Przemoc seksualna, choć obecna, pozostaje marginalna na poziomie 2 %. W podziale na płeć kategorie „inne” i „krytykowanie” występują częściej u chłopców (26 % i 10 %) niż u dziewcząt (22 % i 14 %), natomiast dziewczęta nieco częściej wskazują używanie wulgaryzmów (14 % wobec 12 % u chłopców). Wśród uczniów szkół ponadpodstawowych skala werbalnych nadużyć jest najwyższa – używanie wulgarnych słów pojawia się tam w 34 % zgłoszeń tej grupy, a krytykowanie w 17 % – podczas gdy w klasach IV–VI odpowiednie wartości wynoszą 18 % i 10 %. Od 2020 roku profil nadużyć zmienił się w stronę werbalnej wrogości: używanie wulgaryzmów wzrosło z około 20 % do 23 %, podczas gdy popychanie i bicie razem spadły z 8 % do 8 % (utrzymanie przy większej próbie). Pozostałe formy — poniżanie, ośmieszanie czy wymuszanie — utrzymują podobną, kilkuprocentową skalę.

11. Mapa zasobów i zagrożeń społecznych Lęborka – czynniki ryzyka, czynniki chroniące i rekomendacje działań profilaktycznych

11.1. Mapa czynników ryzyka i czynników chroniących wynikająca z przeprowadzonej diagnozy wśród mieszkańców Lęborka

Jednym z ważnych obszarów programowania działań rozwiązujących problemy społeczne jest poznanie oczekiwań i rekomendacji liderów społeczeństwa lokalnego. W związku z tym przeprowadzono ankietę prospektywną, w której respondenci mogli się wypowiedzieć w sprawie kontynuacji lub nieistniejących rozwiązań. Rozwój dziecka i młodzieży przebiega w dynamicznej interakcji pomiędzy różnymi grupami czynników – indywidualnymi, rodzinnymi, szkolnymi oraz środowiskowymi. Każda z tych sfer może działać zarówno ochronnie, jak i ryzykownie. Czynniki chroniące wzmacniają odporność psychiczną, sprzyjają prawidłowej socjalizacji, rozwijają kompetencje społeczne i emocjonalne oraz zmniejszają podatność na zachowania ryzykowne. Z kolei czynniki ryzyka, zwłaszcza gdy się kumulują, mogą prowadzić do trudności emocjonalnych, agresji, uzależnień czy niedostosowania społecznego.

Przedstawiona poniżej tabela zestawia najważniejsze czynniki ochronne i ryzyka w kontekście zjawiska przemocy domowej. Uwzględnia ona zarówno ich charakterystykę, jak i krótkie podsumowania, które wskazują na konsekwencje obecności danego czynnika. Dokument ten może stanowić **narzędzie do obserwacji, diagnozy, wyznaczania celów oraz planowania działań profilaktycznych i interwencyjnych.**

Tabela 15. Czynniki chroniące i czynniki ryzyka w Mieście Lębork – wyniki diagnozy lokalnej

Grupy czynników	Czynniki chroniące	Podsumowanie	Czynniki ryzyka	Podsumowanie
Czynniki indywidualne	Wiedza, gdzie szukać pomocy (90% deklaruje znajomość miejsc wsparcia). Postrzeganie przemocy jako realnego problemu społecznego (69% uznaje wagę zjawiska). Umiejętności komunikacji bez przemocy i rozwiązywania konfliktów (deklaratywna)	Wysoki poziom świadomości i deklaratywna gotowość do reagowania stanowią dobry punkt wyjścia do rozwijania umiejętności społecznych i emocjonalnych.	Doświadczenie lub świadkowanie przemocy domowej. Impulsywność, trudności w regulacji emocji, niski poziom kompetencji komunikacyjnych. Nadużywanie substancji psychoaktywnych (wskazywane w badaniu jako kluczowe tło przemocy – 36% odpowiedzi o rodzinach z uzależnieniami). Akceptowanie przemocy jako „sprawy prywatnej” lub „metody wychowawczej” (część badanych przyzwala na	Osoby z doświadczeniem przemocy lub uzależnień są bardziej narażone na powielanie destrukcyjnych wzorców , utrzymuje się częściowe przyzwolenie na przemoc. Należy rozwijać edukacyjną i kompetencje społeczne dzieci,

	potrzeba szkoleń).		nieingerowanie).	młodzieży i dorosłych, wprowadzać warsztaty komunikacji bez przemocy, programy profilaktyki uzależnień oraz kampanie społeczne pokazujące, że przemoc nie jest „sprawą prywatną”.
Czynniki rodzinne	Stabilna, wspierająca relacja w rodzinie; obecność dorosłego sojusznika (rodzic/opiekun/krewny). Wczesne ujawnianie problemu i szybkie skierowanie do pomocy MOPS/PCPR/policja/psycholog). Dostęp do specjalistów (psycholog/pedagog/terapeuta) – potrzeba zwiększenia dostępności wskazywana przez badanych.	Bezpieczna, wspierająca relacja z dorosłym oraz szybkie reagowanie na trudności rodzinne stanowią najważniejszą ochronę dziecka przed przemocą.	Uzależnienia (alkohol) – najczęściej łączone z przemocą w percepcji badanych (36%). Marginalizacja społeczna, kumulacja problemów (21%). Stres ekonomiczny, konflikty, izolacja emocjonalna. Przemoc występująca również w „pełnych” i „bogatych” rodzinach (14% i 9%) – ryzyko „niewidzialności” problemu.	Uzależnienia, konflikty i izolacja są najczęściej wskazywanym tłem przemocy; problem może dotyczyć rodzin z różnych środowisk społecznych. Wskazane jest tworzenie programów wsparcia dla rodzin z problemem uzależnień i przemocy, poradnictwa wychowawczego i terapii rodzinnej; rozwijanie roli asystenta rodziny i wczesnej interwencji domowej; poszerzanie dostępności usług psychologicznych i mediacyjnych.
Czynniki związane ze szkołą	Wysoka rozpoznawalność miejsc pomocy w społeczności (policja, MOPS, PCPR) — potencjał do wzmocnienia ścieżek interwencji. Znajomość Zespołu Interdyscyplinarnego (76% badanych) — możliwość szybkich, formalnych	Szkoła jest miejscem wczesnego rozpoznawania problemów i posiada potencjał profilaktyczny, który można wzmocnić poprzez szkolenia i standaryzację działań.	Niewystarczająca dostępność specjalistów: mało psychologów/pedagogów, długie kolejki, brak stałych dyżurów. Słaba identyfikacja sygnałów krzywdzenia: brak jednolitych procedur „czerwonych flag”, nieregularne superwizje zespołu. Niespójna współpraca ze szkołą/poradnią/MOPS/PCPR/ Policją (opóźnione reakcje,	Niska dostępność specjalistów i brak jednolitych procedur utrudniają szybką reakcję szkoły na przypadki przemocy i zaniedbania. Należy opracować i wdrożyć jednolite

	konsultacji. Gotowość społeczności do zmian: w badaniu wskazywano potrzebę zwiększenia liczby specjalistów i szkoleń. Doświadczenie w działaniach profilaktycznych (choć oceniane jako „średnie”) — istnieje baza do podniesienia jakości. Stać obecność wychowawców i pedagogów — bliski kontakt z uczniami pozwala wcześniej zauważać sygnały.		„odbijanie sprawy”). Kultura „prywatności” problemów domowych wśród części uczniów i rodziców; lęk przed ujawnieniem. Niska kompetencja komunikacyjna części uczniów/rodziców (eskalujące konflikty, brak narzędzi). Przeciążenie nauczycieli (mało czasu na wychowawcze, dużo biurokracji).	procedury reagowania („czerwone flagi”), zwiększyć liczbę etatów psychologów i pedagogów, wprowadzić regularne superwizje dla kadry, kontynuować programy profilaktyczne.
Czynniki środowiskowe	Instytucje pierwszego kontaktu: policja (29%), MOPS (27%), PCPR (10%). Stosunkowo dobra wiedza na temat pracy Zespołu Interdyscyplinarnego (76% – punkt wyjścia do dalszej komunikacji). Istniejąca, rozpoznawalna sieć pomocy (OPS/MOPS, PCPR, policja, Niebieska Linia, szkoły). Procedura NK i Zespół Interdyscyplinarny jako ramy współpracy. Akceptacja społeczna dla działań interwencyjnych (przemoc uznawana za problem publiczny przez większość badanych).	Pomimo istniejącej struktury wsparcia, skuteczność działań ogranicza niedobór specjalistów, i utrwalone normy bierności.	Niewystarczająca oferta dla osób stosujących przemoc domową (72% ocenia jako niewystarczającą) → ryzyko utrwalania przemocy domowej. Ograniczona skuteczność profilaktyki (41% ocenia działania jako „średnie”). Niewystarczająca pomoc dla małoletnich (72% uważa, że oferta jest niewystarczająca). Częściowa nieznajomość roli Zespołu Interdyscyplinarnego (24% nie wie o jego istnieniu). Utrwalone normy „prywatności” przemocy domowej – bariera w reagowaniu (część mieszkańców traktuje przemoc jako sprawę domową).	Wymaga się zacieśnienia współpracy instytucji, rozszerzenia oferty pomocy dla dzieci i osób stosujących przemoc domową, prowadzenia kampanii lokalnych promujących reagowanie na przemoc, wzmocnienia działań profilaktycznych w społeczności oraz tworzenia miejsc integracji i aktywności (kluby młodzieżowe, wolontariat, rekreacja).
Podsumowanie jakościowe czynników chroniących i ryzyka w rozwoju dzieci i młodzieży				
Czynniki chroniące Czynniki chroniące to zasoby i mechanizmy wzmacniające odporność psychiczną dziecka, sprzyjające jego prawidłowemu rozwojowi i ograniczające skutki negatywnych			Czynniki ryzyka Czynniki ryzyka to te elementy środowiska rodzinnego, społecznego i indywidualnego, które zwiększają prawdopodobieństwo wystąpienia	

doświadczeń. W kontekście lokalnym i ogólnopolskim należą do nich:

- **Bezpieczna, wspierająca relacja z dorosłym** – rodzicem, nauczycielem, opiekunem, pedagogiem, która daje dziecku poczucie zaufania, akceptacji i bezpieczeństwa.
- **Silne więzi emocjonalne w rodzinie** – wzajemny szacunek, zrozumienie i komunikacja bez przemocy.
- **Wczesna interwencja** – szybkie reagowanie szkoły, instytucji i sąsiadów na sygnały przemocy (wiedza o procedurze „Niebieskie Karty”, wysoki poziom znajomości instytucji pomocowych – 90% badanych w Łęborgu).
- **Dostęp do pomocy psychologicznej i pedagogicznej** – możliwość uzyskania wsparcia w szkołach, poradniach, MOPS, PCPR, organizacjach pozarządowych.
- **Edukacja o emocjach i relacjach** – zajęcia wychowawcze i warsztaty uczące empatii, komunikacji, rozwiązywania konfliktów.
- **Aktywne działania profilaktyczne** w gminie i szkołach – kampanie społeczne, zajęcia antyprzemocowe, rozwój grup wsparcia i treningów kompetencji społecznych.
- **Świadomość społeczna i gotowość do reagowania** – coraz więcej osób postrzega przemoc jako problem społeczny, nie prywatny (69% respondentów badania).
- **Zespoły interdyscyplinarne i współpraca instytucji** – koordynacja działań, wymiana informacji, planowanie pomocy ofiarom i pracy ze sprawcami.

przemocy, zaniedbania lub innych form krzywdzenia dziecka. Wyniki badań w Łęborgu (2025) oraz dane krajowe wskazują, że do najczęściej występujących należą:

- **Dysfunkcje w rodzinie** – uzależnienia od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, bezrobocie, trudności ekonomiczne, przemoc partnerska, konflikty i brak wsparcia emocjonalnego.
 - **Wzorce przemocy** – powielanie schematów zachowań agresywnych i autorytarnych z własnego dzieciństwa, akceptacja przemocy jako sposobu wychowania („sprawa prywatna rodziny”).
 - **Brak umiejętności emocjonalnych i komunikacyjnych** – niska świadomość emocji, trudność w rozwiązywaniu konfliktów, nieumiejętność proszenia o pomoc.
 - **Izolacja społeczna** – brak sieci wsparcia, marginalizacja, ograniczony kontakt ze szkołą lub instytucjami pomocowymi.
 - **Ograniczony dostęp do pomocy specjalistycznej** – niedobór psychologów, pedagogów, terapeutów w szkołach i instytucjach pomocowych, długie kolejki, bariery w korzystaniu z usług psychologicznych.
 - **Niska świadomość dzieci i młodzieży** w zakresie ich praw oraz dostępnych form ochrony przed przemocą.
 - **Słaba reakcja otoczenia** – bierność świadków, opóźnione zgłaszanie przypadków przemocy, niewystarczająca współpraca między szkołą, pomocą społeczną i Policją.
- Długotrwała obecność tych czynników może prowadzić do zaburzeń emocjonalnych, problemów w nauce, trudności w budowaniu relacji, zachowań agresywnych lub autodestrukcyjnych, a w dorosłości – do powielania przemocy w relacjach partnerskich i rodzinnych.

Integracja czynników

Analiza czynników ryzyka i ochronnych wskazuje na potrzebę prowadzenia spójnych, długofalowych działań profilaktycznych w środowisku lokalnym.

Najważniejsze kierunki to:

1. **Wzmacnianie systemu wsparcia psychologiczno-pedagogicznego** – większa dostępność specjalistów w szkołach i instytucjach pomocowych.
2. **Rozwijanie kompetencji wychowawczych rodziców** – edukacja o emocjach, granicach i komunikacji bez przemocy.
3. **Budowanie kultury reagowania** – upowszechnianie wiedzy o tym, że przemoc jest przestępstwem, a nie prywatną sprawą.
4. **Zintegrowane działania międzyinstytucjonalne** – szkoła, MOPS, PCPR, Policja, służba zdrowia i organizacje pozarządowe powinny współpracować w duchu wczesnej interwencji.
5. **Systematyczna profilaktyka** – regularne działania w szkołach i społeczności lokalnej budujące świadomość, empatię i odpowiedzialność społeczną.

Podsumowując, rozwój dzieci i młodzieży w środowisku wolnym od przemocy wymaga nie tylko skutecznych interwencji, ale przede wszystkim **wzmacniania czynników chroniących** – relacji, kompetencji emocjonalnych, dostępności wsparcia i społecznej gotowości do reagowania.

11.2. Mapa czynników chroniących i czynników ryzyka wynikająca z prac zespołu strategicznego

Funkcjonowanie osób dorosłych kształtuje się w dynamicznej interakcji pomiędzy wieloma grupami czynników – indywidualnymi, rodzinnymi, zawodowymi oraz środowiskowymi. Każda z tych sfer może działać zarówno ochronnie, jak i ryzykownie. **Czynniki chroniące** wzmacniają odporność psychiczną, ułatwiają utrzymywanie stabilnych relacji, sprzyjają dobrostanowi oraz zwiększają zdolność do konstruktywnego radzenia sobie z trudnościami życiowymi. **Czynniki ryzyka** natomiast – zwłaszcza, gdy występują łącznie – mogą osłabiać zdolności adaptacyjne, prowadzić do kryzysów emocjonalnych, problemów zdrowotnych, agresji, uzależnień czy utraty stabilności funkcjonowania społecznego i zawodowego. Zrozumienie wzajemnego oddziaływania tych czynników pozwala skuteczniej projektować działania wspierające i profilaktyczne, a także budować środowisko sprzyjające bezpieczeństwu i dobrostanowi dorosłych.

Przedstawiona poniżej tabela zestawia najważniejsze czynniki ochronne i ryzyka w kontekście zjawiska przemocy. Uwzględnia ona zarówno ich charakterystykę, jak i krótkie podsumowania, które wskazują na konsekwencje obecności danego czynnika w życiu człowieka. Dokument ten może stanowić **narzędzie do obserwacji, diagnozy, wyznaczania celów oraz planowania działań profilaktycznych i interwencyjnych**.

Tabela 16. Czynniki chroniące i czynniki ryzyka w Mieście Łębork – rekomendacje z prac zespołu strategicznego

Grupy czynników	Czynniki chroniące	Podsumowanie	Czynniki ryzyka	Podsumowanie
Protokół obserwacji				
Czynniki indywidualne	Poczucie własnej wartości Budowanie poczucia wartości i samooceny Brak zgody na przemoc Rozwój zainteresowań i pasji Konstruktywne spędzanie wolnego czasu Brak samodzielności dzieci Wsparcie psychologiczne	Poczucie własnej wartości, budowanie samooceny – są fundamentem odporności psychicznej. Wysoka samoocena zmniejsza podatność na wpływ destrukcyjnych grup, obniża ryzyko uzależnień i zachowań agresywnych. Brak poczucia wartości zwiększa ryzyko zaburzeń	Wzorowanie się na idolach internetowych Brak empatii Nietolerancja wobec inności Nieradzenie sobie z emocjami Brak wsparcia ze strony rodziny Brak kontroli rodzicielskiej Brak konstruktywnego spędzania czasu dzieci z rodzicami Trudności w regulacji emocji Lęk Nadmierne używanie urządzeń z telefonu,	Wzorowanie się na idolach internetowych – bezkrytyczne naśladowanie wzorców z sieci → ryzyko zachowań ryzykownych i niskiej samooceny. Brak empatii – trudności w rozumieniu innych → konflikty, agresja, izolacja. Nietolerancja wobec inności – odrzucanie różnorodności → przemoc rówieśnicza, wykluczenie.

		emocjonalnych. Rozwój zainteresowań i pasji, konstruktywne spędzanie wolnego czasu – działa ochronnie, daje alternatywę dla zachowań ryzykownych. Pomaga budować tożsamość i poczucie sprawstwa. Brak samodzielności dzieci – czynnik ryzyka. Prowadzi do uzależnienia od dorosłych, obniżenia odporności na stres i trudności w podejmowaniu decyzji w okresie dorastania.	Internetu Wykluczenie Builing Niska wiedza na temat szkodliwości alkoholu i narkotyków Myśli suicydalne Próby samobójcze Brak dostatecznego wsparcia psychologicznego	Nieradzenie sobie z emocjami / trudności w regulacji – brak kontroli emocji → wybuchy agresji, samouszkodzenia. Lęk – nadmierne obawy → unikanie szkoły, obniżone wyniki, izolacja. Brak wsparcia rodziny – brak opieki emocjonalnej i nadzoru → większe ryzyko zachowań problemowych. Brak kontroli rodzicielskiej – brak granic i zasad → podatność na używki, przemoc, uzależnienia. Brak wspólnego, konstruktywnego czasu z rodzicami – osłabienie więzi → poczucie osamotnienia, brak wartości rodzinnych. Nadmierne używanie telefonu/Internetu – uzależnienie cyfrowe → zaburzenia snu, izolacja, ekspozycja na treści szkodliwe. Wykluczenie / bullying – przemoc rówieśnicza → depresja, myśli samobójcze, obniżenie samooceny. Niska wiedza o szkodliwości alkoholu i narkotyków – niewiedza → wcześniejsze eksperymenty, uzależnienia. Myśli suicydalne – poczucie bezradności i braku sensu → ryzyko podjęcia prób samobójczych. Próby samobójcze – bezpośrednie zagrożenie życia → konieczność natychmiastowej interwencji. Brak wsparcia psychologicznego – ograniczony dostęp do pomocy → eskalacja kryzysów, nierozpoznane zaburzenia.
Czynniki rodzinne	Prawidłowe relacje w rodzinie Stabilizacja w rodzinie Zaangażowanie rodziców w życie dziecka	Prawidłowe relacje, stabilizacja, zdrowa rodzina – działają silnie ochronnie: dają bezpieczeństwo	Przemoc domowa Zaburzone relacje w rodzinie Dysfunkcja rodziny Uzależnienia w rodzinie Ubóstwo rodzin	Przemoc domowa – generuje lęk, poczucie zagrożenia, obniża poczucie wartości; sprzyja powielaniu wzorców przemocy w dorosłości. Zaburzone relacje w rodzinie – brak

	Zainteresowanie sprawami dziecka Dobre wzorce zachowań Kształtowanie się wartości rodzinnych Zdrowa rodzina Reagowanie na potrzeby dzieci Tworzenie rodzin patchworkowych	emocjonalne, modelują wzorce zachowań, kształtują wartości. Zaangażowanie rodziców, zainteresowanie sprawami dziecka – sprzyja lepszym wynikom w nauce, budowaniu więzi i poczucia ważności u dziecka. Dobre wzorce zachowań – dzieci uczą się przez obserwację. Niewłaściwe wzorce (przemoc, nadużywanie substancji) są czynnikiem wysokiego ryzyka. Tworzenie rodzin patchworkowych – to sytuacja neutralna, ale wymagająca wsparcia: może być źródłem konfliktów lojalnościowych i zaburzeń więzi, ale też szansą na budowanie nowych, dobrych relacji. Reagowanie na potrzeby dzieci – sprzyja kształtowaniu empatii i poczucia bezpieczeństwa. Brak reakcji to ryzyko zaniedbania emocjonalnego.	Warunki mieszkaniowe Izolacja społeczna Niski status materialny rodziny Konflikty w rodzinie Nadopiekuńczość rodziców Choroby psychiczne w rodzinie Niskie umiejętności wychowawcze Zaniedbania wychowawcze Brak wiedzy na temat mechanizmów przemocy Doświadczenia przemocy w historii rodziny Stres związany z pracą, domem, relacjami Niedostępność emocjonalna rodziców Rozwody rodziców Zaburzone relacje rodzina – szkoła Niska wiedza na temat szkodliwości alkoholu i narkotyków Psychoedukacja rodziców Żaloba, strata w rodzinie Utrata zdrowia natury somatycznej i psychicznej	komunikacji, dystans emocjonalny → osamotnienie dziecka, trudności w budowaniu więzi. Dysfunkcja rodziny – brak stabilności, zaburzenia ról → chaos wychowawczy i emocjonalny. Uzależnienia w rodzinie – alkoholizm, narkomania → zaniedbania, przemoc, współuzależnienie, utrata poczucia bezpieczeństwa. Ubóstwo rodzin, niski status materialny – ograniczone możliwości edukacyjne i rozwojowe, wstyd, wykluczenie. Warunki mieszkaniowe – przełudnienie, brak prywatności → wzrost napięć, brak poczucia komfortu i bezpieczeństwa. Izolacja społeczna – brak wsparcia otoczenia, trudności w integracji, stygmatyzacja. Konflikty w rodzinie – ciągłe napięcia → brak poczucia stabilności, lęk, objawy psychosomatyczne u dzieci. Nadopiekuńczość rodziców – ograniczenie samodzielności dziecka, niska odporność na stres. Choroby psychiczne w rodzinie – niestabilność emocjonalna, obciążenie opieką → zaniedbania potrzeb dziecka. Niskie umiejętności wychowawcze – brak jasnych granic i konsekwencji → chaos wychowawczy, zachowania ryzykowne. Zaniedbania wychowawcze – brak zainteresowania sprawami dziecka → poczucie odrzucenia, trudności w nauce i relacjach. Brak wiedzy na temat
--	--	--	---	---

				mechanizmów przemocy – bagatelizowanie lub utrwalanie przemocy jako metody wychowawczej. Doświadczenia przemocy w historii rodziny – transgeneracyjne przekazywanie destrukcyjnych wzorców. Stres związany z pracą, domem, relacjami – przeciążenie rodziców → brak czasu i dostępności emocjonalnej. Niedostępność emocjonalna rodziców – brak wsparcia, obniżone poczucie bezpieczeństwa, poczucie osamotnienia. Rozwody rodziców – destabilizacja życia rodzinnego, konflikty lojalnościowe, zaburzenia więzi. Zaburzone relacje rodzina–szkoła – brak współpracy → trudności w rozwiązywaniu problemów edukacyjnych i wychowawczych. Niska wiedza o szkodliwości alkoholu i narkotyków – bagatelizowanie zagrożeń, przyzwolenie na używki. Brak psychoedukacji rodziców – niska świadomość wychowawcza, trudności w rozumieniu potrzeb dziecka. Żaloba, strata w rodzinie – dezorganizacja życia emocjonalnego, ryzyko depresji u dzieci. Utrata zdrowia (somatycznego i psychicznego) – obniżenie możliwości opieki nad dzieckiem, przeciążenie rodzinne.
Czynniki związane ze szkołą	Pozytywna grupa rówieśnicza Akceptacja w grupie	Osiągnięcia szkolne – budują poczucie kompetencji i otwierają	Grupy klasowe w komunikatorach internetowych – Messenger, WhatsApp Presja grupy	Grupy klasowe w komunikatorach (Messenger, WhatsApp) – szybki przepływ informacji, ale także ryzyko

	Osiągnięcia szkolne Realizacja programów profilaktycznych Dostęp do szkolnych specjalistów	perspektywy rozwoju. Brak sukcesów zwiększa ryzyko wycofania, niskiej samooceny i demotywacji. Realizacja programów profilaktycznych, profilaktyka, edukacja – zwiększają świadomość zagrożeń i dostarczają narzędzi radzenia sobie. Ich skuteczność zależy od jakości i ciągłości działań. Edukacja zdrowotna – uczy dbania o siebie (profilaktyka uzależnień, zdrowie psychiczne, higiena życia). Dostęp do szkolnych specjalistów (psycholog, pedagog) – czynnik ochronny, umożliwia wczesną interwencję i pomoc.	Niska samooceny Kompleksy Chęć dopasowania się do grupy Tolerancja przemocy Wyśmiewanie przez rówieśników	cyberprzemocy, wykluczenia z grupy, rozpowszechniania kompromitujących treści. Presja grupy – silny wpływ rówieśników → ryzyko zachowań ryzykownych, rezygnacja z własnych wartości, uległość wobec destrukcyjnych norm. Niska samoocena – podatność na krytykę i presję, obniżone poczucie własnej wartości → ryzyko depresji, izolacji lub podporządkowania się grupie. Kompleksy – niezadowolenie z wyglądu, umiejętności, statusu → podatność na manipulacje, unikanie aktywności społecznych. Chęć dopasowania się do grupy – motywacja do akceptacji może prowadzić do rezygnacji z własnych granic, naśladowania zachowań ryzykownych. Tolerancja przemocy – akceptacja agresji jako „normalnej” → wzmacnianie postaw agresywnych, brak reakcji na krzywdzenie innych. Wyśmiewanie przez rówieśników – doświadczenie przemocy emocjonalnej → obniżona samoocena, poczucie osamotnienia, lęk, ryzyko wycofania lub agresywnej reakcji.
Czynniki środowiskowe	Dostęp do służb społecznych Profilaktyka Edukacja Realne, skuteczne konsekwencje wobec przemocy Ochrona instytucjonalna Edukacja specjalistów na temat przemocy Kampanie edukacyjne	Wsparcie psychologiczne, dostęp do służb społecznych, ochrona instytucjonalna – tworzą system bezpieczeństwa dla dzieci w kryzysie. Problemem bywa ograniczona dostępność i przeciążenie specjalistów. Edukacja specjalistów na	Dostęp do alkoholu Dostęp do narkotyków Dysfunkcyjne środowisko Bezrobocie Wpływ mediów społecznościowych, Internetu Wpływ mody Kultura danego obszaru Izolacja społeczna	Dostęp do alkoholu – ułatwia wczesne eksperymenty, zwiększa ryzyko uzależnienia i zachowań ryzykownych; szczególnie groźne przy niskiej wiedzy o skutkach. Dostęp do narkotyków – poważne zagrożenie zdrowotne i społeczne; sprzyja marginalizacji, konfliktom z prawem, uzależnieniom. Dysfunkcyjne środowisko –

	Edukacja zdrowotna Rozwijanie współpracy interdyscyplinarnej Wczesna identyfikacja problemów i interwencja Słaba dostępność do obiektów sportowych Wolontariat w zakresie niesienia pomocy Dostępność do obiektów rekreacji Tworzenie klubów osiedlowych Miejsca integracji społecznej	temat przemocy – podnosi skuteczność reagowania i zwiększa szanse na przerwanie cyklu przemocy. Rozwijanie współpracy interdyscyplinarnej – łączenie sił szkoły, poradni, służb socjalnych i medycznych zwiększa efektywność pomocy. Wczesna identyfikacja problemów i interwencja – zapobiega eskalacji trudności, np. od drobnych problemów wychowawczych do niedostosowania społecznego. Brak zgody na przemoc, realne konsekwencje – chronią przed normalizacją agresji. Kara musi być połączona z edukacją i wsparciem, aby była skuteczna. Kampanie edukacyjne – kształtują postawy społeczne, zwiększają świadomość, budują kulturę zero tolerancji dla przemocy. Dostępność do obiektów sportowych i rekreacji, miejsca integracji społecznej, kluby osiedlowe – alternatywa wobec zachowań ryzykownych, wspierają rozwój kompetencji społecznych. Słaba dostępność – czynnik ryzyka: ogranicza		otoczenie akceptujące przemoc, uzależnienia czy bezradność → brak pozytywnych wzorców, powielanie destrukcyjnych schematów. Bezrobocie – ograniczenie zasobów materialnych, napięcia w rodzinie, poczucie beznadziei → ryzyko ubóstwa, zaniedbań wychowawczych. Wpływ mediów społecznościowych, Internetu – możliwość rozwoju i kontaktów, ale też ryzyko uzależnienia cyfrowego, porównań społecznych, cyberprzemocy i podatności na manipulację. Wpływ mody – presja na wygląd i posiadanie określonych dóbr → źródło kompleksów, ryzyko wykluczenia i zadłużania się. Kultura danego obszaru – lokalne normy i obyczaje mogą promować zachowania ryzykowne (np. przyzwolenie na alkohol), albo chronić (silne więzi wspólnotowe). Izolacja społeczna – brak kontaktów i wsparcia → osamotnienie, obniżenie poczucia własnej wartości, większe ryzyko depresji i sięgania po używki.
--	---	--	--	--

		możliwości aktywnego spędzania czasu, sprzyja nudzie i sięganiu po ryzykowne formy rozrywki. Wolontariat w zakresie niesienia pomocy – uczy empatii, buduje poczucie sensu i sprawczości, wzmacnia więzi społeczne.		
Podsumowanie jakościowe czynników chroniących i ryzyka w rozwoju dzieci i młodzieży Rozwój dziecka i młodzieży jest efektem złożonej interakcji czynników indywidualnych, rodzinnych, rówieśniczych, szkolnych, instytucjonalnych oraz środowiskowych . Wyróżnić można zarówno elementy działające ochronnie, jak i te zwiększające ryzyko niedostosowania społecznego, zachowań ryzykownych czy problemów emocjonalnych.				
Czynniki chroniące Najsilniejsze czynniki ochronne to te, które zapewniają dziecku poczucie bezpieczeństwa, akceptacji i kompetencji . Należą do nich m.in. stabilne i wspierające relacje rodzinne , w których obecne są zaangażowanie rodziców, odpowiednia kontrola, jasne granice oraz reakcja na potrzeby dziecka. Pozytywne wzorce zachowań i wartości rodzinne tworzą fundament dla rozwoju moralnego i społecznego. W środowisku rówieśniczym istotne jest przynależenie do pozytywnej grupy rówieśniczej , która akceptuje różnorodność, wspiera rozwój zainteresowań i daje przestrzeń do konstruktywnej rywalizacji oraz nauki współpracy. Szkoła i edukacja, w tym dostęp do programów profilaktycznych i specjalistów, wzmacniają czynniki ochronne, zapewniając wiedzę, wsparcie psychologiczne i możliwość rozwijania talentów. Równie ważne są warunki lokalne i czas wolny : dostęp do obiektów sportowych, rekreacyjnych, klubów osiedlowych oraz aktywności wolontariackiej wzmacnia poczucie kompetencji i przynależności społecznej, redukując ryzyko sięgania po zachowania destrukcyjne.			Czynniki ryzyka Ryzyka rozwojowe mają często charakter złożony i kumulatywny . W rodzinie są nimi m.in. przemoc, dysfunkcja, uzależnienia rodziców, niskie umiejętności wychowawcze, ubóstwo czy izolacja społeczna. Dzieci wychowujące się w takich warunkach często doświadczają zaniedbania emocjonalnego, braku poczucia bezpieczeństwa oraz ograniczenia możliwości rozwoju. Rówieśnicze i cyfrowe czynniki ryzyka obejmują presję grupy, cyberprzemoc, tolerancję agresji, wyśmiewanie oraz nadmierne korzystanie z komunikatorów i mediów społecznościowych. Niska samoocena, kompleksy i chęć dopasowania zwiększają podatność na manipulacje i ryzykowne zachowania. Środowisko lokalne i kulturowe również może zwiększać ryzyko: dostępność alkoholu i narkotyków, bezrobocie, dysfunkcyjne otoczenie, presja mody czy izolacja społeczna sprzyjają zachowaniom destrukcyjnym i wykluczeniu. Brak wiedzy o szkodliwości używek i mechanizmach przemocy dodatkowo osłabia odporność dziecka.	
Integracja czynników				
Kluczowe jest, że czynniki chroniące i ryzyka wzajemnie się modułują: dzieci z wysoką samooceną, wspierającą rodziną i pozytywnym środowiskiem rówieśniczym są w stanie lepiej radzić sobie z presją grupy, dostępem do używek czy presją mediów. Z kolei kumulacja czynników ryzyka – przemoc w domu, brak wsparcia, izolacja i presja rówieśnicza – znacząco zwiększa prawdopodobieństwo trudności rozwojowych, emocjonalnych i społecznych. Podsumowując, skuteczna profilaktyka i wsparcie dzieci i młodzieży wymagają holistycznego podejścia, uwzględniającego zarówno rozwój indywidualny, relacje rodzinne, szkołę i rówieśników, jak i warunki społeczno-ekonomiczne oraz kulturowe. Wzmocnienie czynników ochronnych przy jednoczesnym ograniczeniu ryzyka stanowi podstawę budowania odporności psychicznej, kompetencji społecznych i zdrowego rozwoju.				

Źródło: Opracowanie własne

12. Wnioski i rekomendacje wynikające z opracowanych map czynników chroniących i czynników ryzyka

Analiza obu map czynników ryzyka i chroniących – wynikająca zarówno z diagnozy społecznej mieszkańców Lęborka, jak i z prac zespołu strategicznego – ukazuje spójny obraz środowiska lokalnego, w którym występują jednocześnie znaczące zasoby ochronne oraz luki systemowe w zakresie wsparcia rodzin, dzieci i młodzieży. Zarówno dane ilościowe, jak i jakościowe wskazują, że mieszkańcy posiadają wysoką świadomość problemu przemocy i wiedzę, gdzie szukać pomocy, jednak dostępność wsparcia specjalistycznego i skuteczność działań profilaktycznych pozostają ograniczone. W rodzinach oraz środowisku lokalnym wciąż utrwalone są wzorce przemocy, uzależnień i bierności wobec krzywdzenia, a szkoły – mimo gotowości do reagowania – borykają się z przeciążeniem kadry i brakiem systemowego wsparcia. Z drugiej strony widoczna jest rosnąca gotowość społeczności do działań edukacyjnych, rozwój świadomości na temat roli relacji, komunikacji i wczesnej interwencji, a także dobrze rozpoznany potencjał instytucjonalny (MOPS, PCPR, szkoły, Zespół Interdyscyplinarny).

Tabela 17. Wnioski i rekomendacje wynikające z opracowanych map czynników chroniących i czynników ryzyka

Wnioski		Rekomendacje dla polityki lokalnej i praktyki profilaktycznej
Czynniki indywidualne	Wysoka deklaratywna świadomość problemu przemocy domowej i znajomość miejsc pomocy nie przekłada się w pełni na faktyczne korzystanie z tych zasobów – widoczna jest bariera w postaci lęku przed ujawnieniem i wstydu . Wśród dzieci i młodzieży dominują problemy z regulacją emocji, niską samooceną i uzależnieniem cyfrowym , coraz częściej pojawia się cyberprzemoc i naśladowanie destrukcyjnych wzorców z mediów społecznościowych . Część dorosłych nadal akceptuje przemoc jako „sprawę prywatną” lub „metodę wychowawczą”, co utrwała społeczne przyzwolenie na przemoc domową.	Rozwój programów edukacji emocjonalnej i komunikacyjnej dla dzieci, młodzieży i dorosłych (warsztaty z rozwiązywania konfliktów, treningi empatii, praca z emocjami). Zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej w szkołach i w instytucjach publicznych – w tym punktów konsultacyjnych i interwencyjnych. Kampanie społeczne przeciw akceptacji przemocy domowej– promowanie postaw odpowiedzialności, reagowania i solidarności. Programy wsparcia dla młodzieży w kryzysie emocjonalnym (np. grupy wsparcia, poradnictwo online, telefony zaufania lokalne).
Czynniki rodzinne	Rodzina stanowi kluczowy czynnik ochronny – dzieci wychowujące się w stabilnych, wspierających relacjach wykazują wyraźnie wyższą odporność psychiczną. Jednocześnie to właśnie w rodzinach ujawnia się najwięcej czynników ryzyka: uzależnienia, konflikty, przemoc, ubóstwo, zaniedbania emocjonalne i wychowawcze . W wielu przypadkach brakuje odpowiedniej psychoedukacji rodziców , wsparcia emocjonalnego i umiejętności	Wzmocnienie kompetencji wychowawczych rodziców – Organizowanie cyklicznych warsztatów i programów edukacyjnych dotyczących komunikacji bez przemocy, stawiania granic, budowania autorytetu oraz reagowania na emocje dziecka. – Włączanie do działań elementów psychoedukacji o rozwoju emocjonalnym dzieci i młodzieży, aby rodzice potrafili adekwatnie reagować na ich potrzeby. Rozwijanie systemu wczesnej interwencji rodzinnej – Tworzenie i promowanie spójnych procedur współpracy szkoły, MOPS, PCPR,

	wychowawczych. Zjawiskiem wymagającym uwagi są nadopiekuńczość i brak samodzielności dzieci, które obniżają odporność emocjonalną i społeczną w okresie dojrzewania.	policii i organizacji pozarządowych w sytuacjach podejrzenia przemocy, zaniedbania lub uzależnienia. – Wprowadzenie mechanizmu „szybkiego reagowania” – krótkiej ścieżki zgłoszenia i skierowania rodziny do odpowiedniego specjalisty. Wsparcie rodzin z problemami uzależnień i przemocą domową – Rozszerzenie oferty terapeutycznej i socjalnej dla rodzin dotkniętych uzależnieniami oraz współuzależnieniem (terapia par, grupy wsparcia, programy korekcyjno-edukacyjne). – Wspieranie rodzin w procesie reintegracji i odbudowy więzi poprzez programy asystentów rodziny i konsultacje domowe. Budowanie sieci wsparcia emocjonalnego dla rodziców – Organizacja grup wsparcia i spotkań środowiskowych dla rodziców, szczególnie w sytuacjach kryzysowych (rozwód, żałoba, utrata pracy, choroba). – Promowanie idei rodzicielstwa opartego na współpracy, empatii i zaufaniu, z wykorzystaniem dobrych praktyk i kampanii informacyjnych. Profilaktyka nadopiekuńczości i rozwijanie samodzielności dzieci – Prowadzenie zajęć i warsztatów dla rodziców oraz wychowawców na temat znaczenia autonomii dziecka i konsekwencji nadmiernej kontroli. – Wdrażanie programów szkolnych i środowiskowych, które uczą dzieci podejmowania decyzji, ponoszenia odpowiedzialności i samodzielnego rozwiązywania problemów. Koordinacja i stała współpraca instytucji wspierających rodzinę – Usprawnienie komunikacji między szkołą, poradnią, pomocą społeczną, policją i ochroną zdrowia w celu kompleksowego wsparcia rodzin. – Regularne spotkania interdyscyplinarne oraz superwizje przypadków trudnych, umożliwiające wymianę informacji i wypracowanie wspólnej strategii działania. Promowanie pozytywnego wizerunku rodzicielstwa i edukacja społeczna – Kampanie informacyjne pokazujące, że prośenie o pomoc nie jest oznaką słabości, lecz odpowiedzialności. – Upowszechnianie wiedzy o znaczeniu więzi rodzinnych, wspólnego spędzania czasu i budowania relacji opartej na dialogu i szacunku.
Czynniki związane ze szkołą	Szkoła dysponuje dużym potencjałem profilaktycznym, ale jest niedostatecznie wyposażona kadrowo (zbyt mało psychologów i pedagogów). Brak jednolitych procedur identyfikacji przemocy i tzw. „czerwonych flag” opóźnia reakcje interwencyjne. Uczniowie i rodzice często nie posiadają wystarczających kompetencji komunikacyjnych i emocjonalnych, co sprzyja eskalacji konfliktów. Presja grupy, cyberprzemoc i wykluczenie w środowisku klasowym stają się istotnym źródłem stresu i zachowań ryzykownych.	Standaryzacja procedur rozpoznawania przemocy domowej (system „czerwonych flag”, szkolenia dla nauczycieli i wychowawców). Stale superwizje i wsparcie dla kadry pedagogicznej – przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu i wzmacnianie kompetencji wychowawczych. Rozszerzenie programów profilaktycznych i prospołecznych – zajęcia o relacjach, emocjach, cyberbezpieczeństwie i odpowiedzialności.

Czynniki środowiskowe	Lęborska społeczność posiada dobrze rozpoznane instytucje pomocy, jednak działania profilaktyczne oceniane są jako „średnie”. Niewystarczająca oferta dla sprawców przemocy domowej i dzieci doznających przemocy domowej prowadzi do utrwalania cyklu przemocy. Dostępność obiektów rekreacyjnych, klubów osiedlowych i wolontariatu ma duży potencjał chroniący, lecz wymaga rozwinięcia i promocji. Wpływ mediów społecznościowych i presja mody stanowią narastające czynniki ryzyka, zwłaszcza wśród młodzieży.	Rozszerzenie i wzmocnienie lokalnego systemu pomocy – Zwiększenie dostępności usług psychologicznych, terapeutycznych i socjalnych dla dzieci oraz dorosłych doświadczających przemocy. – Utworzenie specjalistycznych programów wsparcia i korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową, aby przerwać cykl krzywdzenia. – Rozwijanie mobilnych form pomocy (np. dyżury w szkołach, punktach osiedlowych, świetlicach środowiskowych), które ułatwią szybki dostęp do specjalistów. Zacieśnienie współpracy międzyinstytucjonalnej – Wzmocnienie roli Zespołu Interdyscyplinarnego poprzez systematyczne spotkania, wymianę informacji i wspólne planowanie działań profilaktycznych. – Opracowanie jednolitych procedur współpracy między szkołą, MOPS, PCPR, policją i organizacjami pozarządowymi w sytuacjach zagrożenia przemocą. – Włączenie przedstawicieli społeczności lokalnej (radnych, liderów organizacji pozarządowych, duchownych) w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy i wspierania rodzin. Rozwój infrastruktury społecznej i oferty czasu wolnego – Tworzenie i wspieranie klubów młodzieżowych, świetlic osiedlowych, przestrzeni integracji społecznej i międzypokoleniowej. – Promowanie aktywności sportowej, artystycznej i wolontariatu jako alternatywy dla zachowań ryzykownych oraz sposobu na budowanie kompetencji społecznych i poczucia sprawczości. – Dofinansowanie i promocja lokalnych inicjatyw mieszkańców (mikrogranty, konkursy, programy sąsiedzkie). Zwiększenie skuteczności działań profilaktycznych i edukacyjnych – Wprowadzenie cyklicznych kampanii społecznych promujących postawę „zero tolerancji dla przemocy domowej” oraz zachęających do reagowania na krzywdę. – Organizacja szkoleń dla pracowników instytucji publicznych, nauczycieli, wychowawców i liderów społecznych w zakresie rozpoznawania i reagowania na przemoc domową. – Systematyczna ewaluacja działań profilaktycznych – badanie skuteczności i dostosowywanie form wsparcia do rzeczywistych potrzeb mieszkańców. Profilaktyka ryzyk społecznych i medialnych – Prowadzenie zajęć edukacyjnych i kampanii informacyjnych dotyczących bezpiecznego korzystania z mediów społecznościowych, przeciwdziałania cyberprzemocy i presji wizerunkowej. – Wspieranie młodzieży w budowaniu zdrowych postaw konsumpcyjnych i krytycznego myślenia wobec przekazów medialnych. – Tworzenie lokalnych inicjatyw edukacyjnych i artystycznych, które promują różnorodność, samoakceptację i wartości prospołeczne. Włączenie społeczności lokalnej w działania profilaktyczne – Zachęcanie mieszkańców do współodpowiedzialności za bezpieczeństwo dzieci i
-------------------------------------	---	---

		rodzin w swoim otoczeniu – np. poprzez akcje informacyjne, lokalne fora i wolontariat. – Budowanie postaw empatii i solidarności w społeczności – wzmocnienie przekonania, że reagowanie na przemoc jest obowiązkiem społecznym, a nie ingerencją w prywatność.
--	--	--

Źródło: Opracowanie własne

Analiza czynników indywidualnych, rodzinnych, szkolnych i środowiskowych wskazuje, że w społeczności Lęborka występują zarówno znaczące zasoby ochronne, jak i utrwalone obszary ryzyka, które wymagają spójnych działań profilaktycznych i interwencyjnych. Na poziomie **indywidualnym** zauważalna jest wysoka świadomość społeczna dotycząca przemocy oraz znajomość instytucji pomocowych, co stanowi ważny potencjał do budowania kultury reagowania. Jednocześnie występuje rozdźwięk między deklaracjami a rzeczywistym korzystaniem z pomocy – barierą są wstyd, lęk przed ujawnieniem oraz niska motywacja do zmiany. Wśród dzieci i młodzieży dominują problemy emocjonalne: trudności w regulacji uczuć, niska samoocena, uzależnienie od technologii i ekspozycja na destrukcyjne wzorce medialne. Część dorosłych wciąż przejawia przekonanie, że przemoc jest „sprawą prywatną”, co utrwała społeczne przyzwolenie na krzywdzenie i wymaga działań edukacyjnych. W obszarze **rodziny** diagnoza potwierdza, że to właśnie ona jest jednocześnie najsilniejszym czynnikiem chroniącym i głównym źródłem ryzyka. Stabilne, wspierające relacje rodzinne budują odporność psychiczną dzieci i stanowią fundament rozwoju emocjonalnego. Z drugiej strony, w wielu gospodarstwach domowych występują uzależnienia, przemoc, konflikty, stres ekonomiczny oraz zaniedbania wychowawcze. Brakuje też umiejętności komunikacji i wiedzy na temat wychowania bez przemocy. W części rodzin obserwuje się zjawisko nadopiekuńczości, które ogranicza samodzielność dzieci i osłabia ich odporność emocjonalną. Zasadne jest więc wzmocnienie psychoedukacji rodziców i budowanie systemu wczesnej interwencji w przypadkach zagrożenia przemocą. Na poziomie **szkoły** dostrzega się duży potencjał w zakresie profilaktyki, jednak jego wykorzystanie ogranicza zbyt mała liczba specjalistów – psychologów, pedagogów i terapeutów – oraz przeciążenie nauczycieli obowiązkami administracyjnymi. Brak standaryzowanych procedur rozpoznawania przemocy („czerwonych flag”) i nieregularne superwizje powodują, że reakcje na sygnały krzywdzenia bywają opóźnione lub niespójne. Dodatkowo uczniowie i rodzice często mają niskie kompetencje emocjonalne i komunikacyjne, co prowadzi do eskalacji konfliktów, a presja rówieśnicza, cyberprzemoc i wykluczenie stanowią poważne źródła stresu w środowisku szkolnym. Wymaga to systemowego wsparcia szkół w zakresie kadr, szkoleń oraz programów profilaktycznych i korekcyjnych dla sprawców-nieletnich. Na poziomie **środowiskowym** Lębork dysponuje dobrze rozpoznaną siecią instytucji

pomocowych – MOPS, PCPR, policja, szkoły – oraz funkcjonującym Zespołem Interdyscyplinarnym. Większość mieszkańców postrzega przemoc jako problem społeczny, co sprzyja budowaniu wspólnoty reagującej. Mimo to działania profilaktyczne oceniane są jedynie jako umiarkowanie skuteczne, a oferta pomocy dla dzieci krzywdzonych i osób stosujących przemoc domową pozostaje niewystarczająca. Występuje też częściowa nieznajomość roli Zespołu Interdyscyplinarnego oraz utrwalone normy „prywatności” przemocy, które hamują wczesne reagowanie. Wśród czynników środowiskowych narastające znaczenie mają wpływ mediów społecznościowych i presja kulturowa, zwłaszcza wśród młodzieży, co wymaga uzupełnienia lokalnej profilaktyki o komponent cyfrowy i kulturowy. Podsumowując, diagnoza wskazuje na konieczność prowadzenia zintegrowanej, długofalowej strategii profilaktycznej, obejmującej wszystkie poziomy oddziaływań: jednostkę, rodzinę, szkołę i społeczność lokalną. Działania powinny koncentrować się na rozwijaniu kompetencji emocjonalnych i komunikacyjnych, zwiększeniu dostępności pomocy psychologicznej, wspieraniu rodziców w procesach wychowawczych, standaryzacji procedur interwencyjnych w szkołach oraz rozwoju współpracy międzyinstytucjonalnej. Kluczowe znaczenie ma również kontynuacja kampanii społecznych, które zmieniają postawy wobec przemocy i promują odpowiedzialność za bezpieczeństwo dzieci.

Wnioski te potwierdzają, że skuteczna profilaktyka w Lęborku wymaga jednoczesnego wzmacniania czynników chroniących – relacji, dostępności pomocy, edukacji i współpracy – oraz ograniczania czynników ryzyka, takich jak uzależnienia, przemoc, bierność i izolacja społeczna. Tylko spójne, systemowe działania mogą zapewnić dzieciom i młodzieży środowisko sprzyjające rozwojowi, bezpieczeństwu i dobrostanowi. Skuteczna profilaktyka przemocy wobec dzieci i młodzieży wymaga równoczesnego wzmacniania czynników ochronnych (relacje, kompetencje, dostęp do pomocy, współpraca instytucji) oraz systemowego ograniczania czynników ryzyka (przemoc, uzależnienia, izolacja, bierność).

Budowanie środowiska bezpiecznego w Lęborku wymaga działań wieloaspektowych, długofalowych i partnerskich, opartych na edukacji, empatii i wczesnej interwencji. Wspólna praca szkoły, rodziny, instytucji i społeczności lokalnej stanowi najskuteczniejszy sposób zapobiegania przemocy i wzmacniania dobrostanu najmłodszych mieszkańców gminy.

13. Ewaluacja i monitoring

Ewaluacja programu

Ewaluacja programu przeciwdziałania przemocy domowej w gminie Lębork ma na celu ocenę skuteczności podejmowanych działań, ich adekwatności do potrzeb społeczności lokalnej oraz wpływu na ograniczenie zjawiska przemocy domowej. Proces ewaluacji obejmuje analizę zarówno **efektów bezpośrednich**, jak i **długofalowych rezultatów** programu. Ocena prowadzona jest w oparciu o dane ilościowe (liczba zgłoszeń, interwencji, uczestników działań profilaktycznych, udzielonych porad specjalistycznych) oraz jakościowe (opinie beneficjentów, partnerów instytucjonalnych i mieszkańców).

Ewaluacja prowadzona będzie w trzech etapach:

1. **Ewaluacja wstępna (diagnostyczna)** – obejmuje analizę sytuacji wyjściowej: skalę przemocy, dostępność pomocy oraz poziom świadomości społecznej.
2. **Ewaluacja bieżąca (procesowa)** – monitoruje realizację działań w trakcie trwania programu, w tym poziom zaangażowania instytucji, liczebność uczestników, efektywność komunikacji między partnerami oraz napotykaną trudności.
3. **Ewaluacja końcowa (rezultatu)** – ocenia stopień realizacji celów, efekty dla osób i rodzin objętych wsparciem, trwałość zmian oraz wpływ programu na społeczność lokalną.

W procesie ewaluacji wykorzystywane będą różne metody: ankiety ewaluacyjne, wywiady z uczestnikami i specjalistami, analiza dokumentacji instytucjonalnej, a także raporty z działań profilaktycznych i interwencyjnych. Wyniki ewaluacji są podstawą do opracowania rekomendacji i modyfikacji programu w kolejnych edycjach.

Monitoring programu

Monitoring stanowi systematyczny proces zbierania, analizowania i interpretowania danych dotyczących realizacji programu. Jego celem jest bieżące śledzenie postępów, wczesne identyfikowanie problemów oraz zapewnienie skutecznego wdrażania zaplanowanych działań.

W ramach monitoringu gromadzone będą m.in.:

- dane dotyczące liczby zgłoszeń przypadków przemocy i podjętych interwencji,
- liczba osób objętych pomocą (dzieci, dorosłych, osób stosujących przemoc domową),

- informacje o rodzaju i częstotliwości podejmowanych działań (warsztaty, konsultacje, spotkania interdyscyplinarne),
- stopień realizacji harmonogramu,
- liczba instytucji i osób zaangażowanych w realizację programu,
- dane o wykorzystaniu zasobów finansowych i organizacyjnych.

Monitoring prowadzony jest przez **zespół koordynujący**, w skład którego wchodzi przedstawiciele jednostek samorządowych, ośrodka pomocy społecznej, policji, poradni psychologiczno-pedagogicznej, organizacji pozarządowych oraz szkół.

Stały monitoring i systematyczna ewaluacja pozwalają na ciągłe doskonalenie działań profilaktycznych i interwencyjnych, lepsze dostosowanie ich do lokalnych potrzeb oraz zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej. Dzięki temu program zachowuje charakter dynamiczny i adaptacyjny, umożliwiając szybkie reagowanie na pojawiające się wyzwania społeczne i zmieniające się uwarunkowania środowiskowe.

14. Harmonogram działań

Przeciwdziałanie przemocy domowej jest jednym z kluczowych wyzwań społecznych, wymagających spójnych i długofalowych działań na wielu poziomach. Skuteczność podejmowanych inicjatyw zależy od ich systematycznego planowania, konsekwentnej realizacji oraz ścisłej współpracy instytucji i organizacji zaangażowanych w ochronę osób doznających przemocy i wspieranie rodzin zagrożonych tym zjawiskiem. W niniejszej tabeli przedstawiono cele strategiczne, cele operacyjne oraz kierunki działań, które zostały określone w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej w gminie Lębork. Zestawienie to stanowi praktyczne narzędzie planistyczne i monitoringowe – pozwala w sposób przejrzysty zaprezentować priorytety, planowane zadania, terminy realizacji, wskaźniki oceny efektywności oraz instytucje odpowiedzialne za ich wdrożenie. Dokument ten pełni funkcję zarówno informacyjną, jak i koordynacyjną. Ułatwia identyfikację obszarów wymagających szczególnej uwagi, wskazuje kierunki działań profilaktycznych, interwencyjnych i edukacyjnych oraz umożliwia bieżącą ocenę skuteczności podejmowanych działań. Dzięki jasno określonym wskaźnikom możliwe jest monitorowanie postępów i podejmowanie decyzji o ewentualnym wprowadzaniu zmian, co sprzyja lepszemu dostosowaniu działań do realnych potrzeb społeczności lokalnej. Celem przedstawionej tabeli jest również podkreślenie znaczenia współpracy międzysektorowej. Skuteczna walka z przemocą domową wymaga zaangażowania wielu podmiotów – od instytucji publicznych, przez organizacje pozarządowe, aż po społeczność lokalną. Jasne wskazanie realizatorów zadań wzmacnia odpowiedzialność poszczególnych instytucji i sprzyja tworzeniu zintegrowanego systemu wsparcia, w którym każda ze stron zna swoją rolę i obszar działania.

Stosowane skróty: MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lęborku, UM – Urząd Miasta Lęborka, PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ZI – Zespół Interdyscyplinarny, NGO – organizacje pozarządowe, KPP – Komenda Powiatowa Policji, MKRPA – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, PWR – Punkt Wsparcia Rodzin

1. Cel strategiczny: **Zintensyfikowanie działań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej**

Cel operacyjny	Kierunki działań	Termin realizacji	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Realizator
Badanie skali przemocy domowej na terenie gminy Lębork	Zebranie informacji od instytucji – MOPS, KPP, Sąd na temat rozmiarów skali zjawiska przemocy domowej na terenie gminy Lębork	I kwartał	Liczba diagnoz	1	1	ZI
	Badanie istniejącej infrastruktury instytucji pomagających osobom uwięzonym w przemoc domową na terenie Gminy Lębork	Co roku w I kwartale	Liczba diagnoz	1	1	ZI
Poszerzanie wiedzy społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej oraz zmiana postrzegania przez mieszkańców Lęborka tego problemu	Przeprowadzenie kampanii społecznych uwrażliwiających mieszkańców Lęborka na problem przemocy domowej lub udziału w ogólnopolskich kampaniach społecznych dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej	2026-2029	Liczba kampanii	2	3	ZI, MOPS, UM, MKRPA, PCPR
	Prowadzenie działań informacyjnych skierowanych do społeczności lokalnej na temat możliwości skorzystania z pomocy specjalistów	2026-2029	Liczba działań informacyjnych Liczba materiałów/ulotek informacyjnych	2 200	2 300	ZI, MOPS, UM, PCPR
	Opracowanie informatora na temat lęborskich instytucji pomocowych, który zostanie rozpowszechniony w instytucjach odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przemocy domowej – placówki oświatowe, lekarze pierwszego kontaktu, sąd.	2026-2029	Liczba informatorów i zaktualizowanych materiałów informacyjnych	1	1	ZI, MOPS, UM
	Aktualizacja witryny internetowej Zespołu Interdyscyplinarnego – bieżąca aktualizacja informacji zawartych na stronie	2026-2029	Liczba stron, na których umieszczone są informacje	2	2	ZI, MOPS, UM
Rozwijanie współpracy instytucji oraz innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej	Nawiązanie współpracy z kościołami i organizacjami pozarządowymi w celu wprowadzenie w działania podejmowanych przez nich elementów edukacji na temat zjawiska przemocy domowej	2026-2029	Liczba informacji skierowanych do kościołów i organizacji pozarządowych	14	14	ZI
	Inicjowanie spotkań służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej, celem wymiany doświadczeń, bieżącego monitorowania potrzeb oraz inicjowania skutecznych działań w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej	2026-2029	Liczba spotkań Liczba uczestników	1 15	1 15	ZI, MOPS
Podejmowanie działań profilaktycznych w celu zapobiegania problemowi przemocy domowej	Wprowadzenie w szkołach działań profilaktycznych (kampanii, konkursów, zajęć edukacyjnych, programów profilaktycznych) mających na celu podniesienie świadomości i wrażliwości uczniów na temat zjawiska przemocy, mechanizmów powstawania przemocy domowej i możliwości jej zapobiegania oraz propagujących zachowania sprzyjające pozytywnym relacjom w rodzinie	2026-2029	Liczba działań	200	300	Placówki oświatowe

	Organizowanie zajęć psychoedukacyjnych dla rodziców na temat wychowania dzieci bez przemocy np. w ramach „Szkoły dla Rodziców”	2026-2029	Liczba edycji	2	4	PCPR, placówki oświatowe i NGO
			Liczba uczestników	10	20	
	Prowadzenie poradnictwa indywidualnego dla rodziców w celu wzmacniania umiejętności wychowawczych	2026-2029	Liczba udzielonych porad	400	500	Placówki oświatowe, NGO, MOPS, PCPR
	Prowadzenie działań edukacyjno – profilaktycznych dla dzieci i rodziców w placówkach wsparcia dziennego i świetlicach	2026-2029	Liczba działań	30	40	Placówki oświatowe i NGO
			Liczba placówek	5	5	
			Liczba osób	100	150	

2. Cel strategiczny: **Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej**

Cel operacyjny	Kierunki działań	Termin realizacji	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Realizator
Podejmowanie działań interwencyjnych wobec osób doznających przemocy domowej	Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty	2026-2029	Liczba wszczętych w danym roku procedur „Niebieskie Karty” – liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta” A przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę.	80	zapewnienie 100 % potrzeb w tym zakresie	KPP, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, MKRPA, placówki oświatowe, ochrona zdrowia, Żandarmeria Wojskowa, NGO
			Liczba kontynuowanych w danym roku procedur „Niebieska Karta” wszczętych w latach poprzedzających rok sprawozdawczy.	30		
			Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta” A dokumentujących kolejne zdarzenia stosowania przemocy domowej w sprawach toczących się procedur „Niebieska Karta”.	10		
			Liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieska Karta”.	200		
			Liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, ze względu na problem przemocy fizycznej.	80		
			Liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, ze względu na problem przemocy psychicznej.	170		
			Liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, ze względu na problem przemocy ekonomicznej.	60		
			Liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, ze względu na problem wykorzystania seksualnego.	5		

			Liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, ze względu na problem cyberprzemocy.	9		
			Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta” C.	50		
Kontynuacja funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego	2026-2029		Liczba spotkań	6	6	ZI, MOPS
Występowanie do Prokuratury lub Policji z zawiadomieniem o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	2026-2029		Liczba wystąpień	10	20	MOPS, placówki oświatowe
Występowanie do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny lub z wnioskami o podjęcie działań zabezpieczających	2026-2029		Liczba wystąpień	20	30	MOPS, placówki oświatowe
Zapewnienie bezpiecznego miejsca pobytu dla osób doznających przemocy domowej	2026-2029		Liczba osób skierowanych do specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej	0	zapewnienie 100 % potrzeb w tym zakresie	MOPS, PCPR
			Liczba osób skierowanych do OIK-Hostel przy PCPR w Łęborku	0		
Podejmowanie interwencji dotyczących zapewnienia ochrony dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej	2026-2029		Liczba interwencji	3	zapewnienie 100 % potrzeb w tym zakresie	MOPS
			Liczba dzieci, którym zapewniono ochronę	5		
Podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o Standardy Ochrony Małoletnich	2026-2029		Liczba działań interwencyjnych w oparciu o SOM	2	zapewnienie 100 % potrzeb w tym zakresie	Placówki oświatowe
Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego postinterwencyjnego (min. psychologicznego,	2026-2029		Liczba udzielonych porad postinterwencyjnych	600	wzrost o 10%	MOPS, PCPR, PWR, NGO

	pedagogicznego, prawnego, medycznego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego)					
	Prowadzenie wsparcia terapeutycznego indywidualnego lub grupowego	2026-2029	Liczba grup terapeutycznych Liczba indywidualnych spotkań terapeutycznych	3 30	2 40	PCPR, MOPS
	Kierowanie osób doznających przemocy domowej do udziału w grupach wsparcia, grupach samopomocowych lub terapii indywidualnej	2026-2029	Liczba skierowanych osób	60	70	PCPR, MOPS
	Zapewnienie oferty pomocowej dla dzieci, które doznały przemocy domowej	2026-2029	Liczba dzieci objętych działaniami pomocowymi	30	zapewnienie 100 % potrzeb w tym zakresie	MOPS, NGO, placówki oświatowe
	Utworzenie i funkcjonowanie grup diagnostyczno-pomocowych	2026-2029	Liczba grup diagnostyczno-pomocowych powołanych w roku sprawozdawczym. Liczba grup diagnostyczno-pomocowych funkcjonujących w roku sprawozdawczym. Liczba grup diagnostyczno-pomocowych powołanych w wyniku wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”. Liczba grup diagnostyczno-pomocowych powołanych w wyniku przekazania procedury „Niebieskie Karty” z innej gminy. Liczba grup diagnostyczno-pomocowych powołanych w wyniku zgłoszenia o podejrzeniu wystąpienia przemocy domowej. Liczba spotkań grup diagnostyczno-pomocowych.	80 100 70 5 5 320	zapewnienie 100 % potrzeb w tym zakresie	ZI
	Kontynuacja działalności Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego dla Osób Doznających Przemocy Domowej	2026-2029	Liczba udzielonych konsultacji. Liczba osób doznających przemocy domowej, które skorzystały z pomocy	10 5	wzrost o 10%	MOPS

	Tworzenie warunków umożliwiających osobom doznającym przemocy domowej otrzymanie w pierwszej kolejności lokali socjalnych	2026-2029	Liczba osób doznających przemocy domowej, którym w pierwszej kolejności przyznano lokale socjalne	0	zapewnienie 100 % potrzeb w tym zakresie	UM
	Monitorowanie pomocy udzielanej osobom doznającym przemocy domowej	2026-2029	Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ze względu na ustanie przemocy domowej. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ze względu na brak zasadności podejmowania działań. Liczba rodzin, wobec których podjęto działania monitorujące po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”.	40 10 50	zapewnienie 100 % potrzeb w tym zakresie	ZI

3. Cel strategiczny: **Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową**

Cel operacyjny	Kierunki działań	Termin realizacji	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Realizator
Podejmowanie działań interwencyjnych wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy domowej	Zapewnienie czasowych miejsc pobytu dla osób stosujących przemoc domową	2026-2029	Liczba osób	0	zapewnienie 100 % potrzeb w tym zakresie	MOPS
	Działania wobec osób stosujących przemoc domową w ramach procedury „Niebieskie Karty”	2026-2029	Liczba osób stosujących przemoc domową objętych procedurą „Niebieska Karta”. Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta” D. Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową. Liczba odmów wszczęcia postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową. Liczba zakończonych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową przez sporządzenie aktu oskarżenia. Liczba zakończonych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową przez umorzenie postępowania.	100 37 23 bd 11 bd	zapewnienie 100 % potrzeb w tym zakresie	KPP, MOPS, Żandarmeria Wojskowa, Prokuratura Rejonowa
	Odizolowanie osób stosujących przemoc domową od osób doznających przemocy domowej	2026-2029	Liczba zastosowanych przez Policję nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Liczba zakazów zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Liczba zastosowanych przez Policję zakazów zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej. Liczba zastosowanych przez Policję zakazów wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, obiektu sportowego lub miejsca pracy i przebywania na tym terenie.	15 15 20 2	zapewnienie 100 % potrzeb w tym zakresie	KPP, Prokuratura Rejonowa, Sąd, Żandarmeria Wojskowa

			Liczba zastosowanych przez Żandarmerię Wojskową nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i zakazów zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i bezpośredniego otoczenia. Liczba zastosowanych przez Żandarmerię Wojskową zakazów zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej. Liczba zastosowanych przez Żandarmerię Wojskową zakazów wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, obiektu sportowego lub miejsca pracy i przebywania na tym terenie. Liczba zastosowanych przez sąd środków przewidzianych w sprawach z zakresu przemocy domowej, realizowanych na podstawie Kpc. Liczba zastosowanych ww. środków zapobiegawczych przez prokuraturę. Liczba zatrzymanych osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową.	bd bd bd Bd 9 30		
	Działanie i współpraca służb w zakresie monitorowania zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy domowej, w tym wymiana informacji między nimi	2026-2029	Liczba wniosków kuratorów sądowych do sądu o zarządzenie wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności albo o odwołanie warunkowego zwolnienia Liczba wniosków o nałożenie obowiązku uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych Liczba wniosków prokuratora do sądu o zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności albo o odwołanie warunkowego zwolnienia wobec skazanego za tego rodzaju przemoc, naruszającego ponownie porządek prawny w postaci stosowania przemocy domowej Liczba przekazanych organom ścigania i wymiaru sprawiedliwości informacji przez inne służby, w tym zwłaszcza przez pracowników socjalnych o ponownym stosowaniu przemocy domowej przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemoc.	bd bd bd bd	zapewnienie 100 % potrzeb w tym zakresie	Prokuratura Rejonowa, kuratorzy sądowi

	Kierowanie osób stosujących przemoc do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc lub programach psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową	2026-2029	Liczba osób skierowanych do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym	5	zapewnienie 100 % potrzeb w tym zakresie	PCPR, MOPS, KPP
			Liczba osób skierowanych do udziału w programie psychologiczno-terapeutycznym	2		
	Prowadzenie spotkań informacyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową	2026-2029	Liczba spotkań	30	zapewnienie 100 % potrzeb w tym zakresie	MOPS, KPP
			Liczba osób	30		

//

4. Cel strategiczny: **Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonym usługom**

Cel operacyjny	Kierunki działań	Termin realizacji	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Realizator
Doskonalenie istniejącego systemu przeciwdziałania przemocy domowej	Podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej poprzez uczestnictwo w szkoleniach dostarczających wiedzę i umiejętności z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym umiejętności pierwszego kontaktu, konstruowania planu pomocy, interwencji, współpracy interdyscyplinarnej i motywowania do zmiany	2026-2029	Liczba szkoleń Liczba osób	1 20	2 20	ZI, KPP, MOPS
	Zebranie i opracowanie potrzeb szkoleniowych członków Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	2026-2029	Liczba diagnoz	1	1	ZI
	Organizowanie konferencji, warsztatów na temat przemocy domowej	2026-2029	Liczba konferencji	1	1	UM, ZI, MOPS
			Liczba uczestników	50	50	
	Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w formie min. Superwizji lub wsparcia psychologicznego	2026-2029	Liczba grup superwizyjnych	1	1	UM, ZI, MOPS
			Liczba spotkań z psychologiem Liczba uczestników	0 15	1 15	
	Zapewnienie osobom zaangażowanym w przeciwdziałanie przemocy domowej dostępu do specjalistycznych materiałów edukacyjnych-min. literatury, webinarów	2026-2029	Liczba materiałów	5	5	ZI, MOPS, UM

Spis tabel:

Tabela 1. Liczba wypełnionych formularzy Niebieska Karta „A”	13
Tabela 2. Liczba rodzin objętych procedurą Niebieska Karta „A”	14
Tabela 3. Instytucje wszczynające procedurę „Niebieskie Karty”	15
Tabela 4. Liczba interwencji domowych przeprowadzonych przez Komendę Powiatową Policji w Lęborku związanych z przemocą domową	16
Tabela 5. Liczba osób zatrzymanych w związku z przemocą domową	16
Tabela 6. Liczba wydanych nakazów natychmiastowego opuszczenia mieszkania i zakazów zbliżania się do miejsca zamieszkania	17
Tabela 7. Osoby doznające przemocy domowej z uwzględnieniem płci, w oparciu o analizę formularzy wszczynających w danym roku procedurę „Niebieskie Karty”	18
Tabela 8. Wiek osób doznających przemocy domowej, w oparciu o analizę formularzy Niebieska Karta „A”	19
Tabela 9. Osoby stosujące przemoc domową z uwzględnieniem płci, w oparciu o analizę formularzy wszczynających w danym roku procedurę „Niebieskie Karty”	20
Tabela 10. Wiek osób stosujących przemoc domową, w oparciu o analizę formularzy Niebieska Karta „A”	21
Tabela 11. Liczba osób doznających przemocy domowej z podziałem na formy przemocy, w oparciu o analizę formularzy Niebieska Karta „A”	22
Tabela 12. Działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lęborku w stosunku do osób stosujących przemoc	22
Tabela 13. Liczba wszczętych i prowadzonych postępowań w związku z przemocą domową	23
Tabela 14. Osoby skazane za przestępstwa znęcania się nad najbliższą osobą lub nad inną pozostającą w stały lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy	24
Tabela 15. Czynniki chroniące i czynniki ryzyka w Mieście Lębork – wyniki diagnozy lokalnej	37
Tabela 16. Czynniki chroniące i czynniki ryzyka w Mieście Lębork – rekomendacje z prac zespołu strategicznego	41
Tabela 17. Wnioski o rekomendacje wynikające z map czynników chroniących i czynników ryzyka	48

Spis wykresów:

Wykres 1. Postrzeganie przemocy domowej jako problemu społecznego	25
Wykres 2. Postrzeganie przemocy domowej jako sprawy prywatnej	25
Wykres 3. Rodziny, w których najczęściej występuje przemoc	26
Wykres 4. Wiedza mieszkańców na temat, gdzie szukać pomocy w przypadku zaistnienia przemocy domowej	27
Wykres 5. Wiedza mieszkańców na temat instytucji pomocowych w przypadku zaistnienia przemocy domowej	27
Wykres 6. Wiedza mieszkańców na temat Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej	28
Wykres 7. Czy oferta pomocowa dla osób doznających przemocy domowej jest wystarczająca?	28
Wykres 8. Czy oferta pomocowa dla małoletnich osób doznających przemocy domowej jest wystarczająca?	29
Wykres 9. Propozycje działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa publicznego, w tym przeciwdziałania przemocy domowej na terenie gminy Lębork	30
Wykres 10. Propozycje działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa publicznego, w tym przeciwdziałania przemocy domowej na terenie gminy Lębork	31
Wykres 11: Ocena działań profilaktycznych na terenie gminy Lębork	32
Wykres 12. Charakterystyka badanej grupy uczniów z podziałem ze względu na etap edukacyjny	33
Wykres 13. Charakterystyka badanej grupy uczniów z podziałem ze względu na płeć	34
Wykres 14. Doświadczenie przemocy przez młodzież	34
Wykres 15. Formy przemocy domowej	35
Wykres 16. Doświadczenie różnych form przemocy domowej z podziałem na etap edukacyjny	36